m_econ_2025_

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ МІНЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав: студент ІІ курсу, групи 672-1
денної форми навчання
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Вакарчюк Арсеній Арсенійович_____

Керівник:
доцент кафедри фінансів і кредиту
Саінчук Наталія Валеріївна_____

До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ___ від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____проф. Нікіфоров П.О.

Чернівці – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ		7
1.1.	Економічна сутність капіталу підприємства його роль та призначення	7
1.2.	Склад, структура та класифікація капіталу підприємства	12
1.3	Методичні основи оцінки стану капіталу підприємства	21
	Висновок до першого розділу	26
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУЕКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ТОВ «КАРБОКС ЕКО» В ПЕРІОД 2019-2023 РОКІВ		28
2.1.	Аналіз обсягу, складу та динаміки капіталу досліджуваного підприємства	28
2.2.	Оцінка структури та розміщення капіталу в активи підприємства	34
2.3.	Аналіз показників ефективності використання капіталу товариства	40
	Висновок до другого розділу	43
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО СТРУКТУРИ		48
3.1.	Напрями вдосконалення управління капіталом підприємства	48
3.2.	Напрями оптимізації структури капіталу ТОВ « Карбокс ЕКО» і шляхи підвищення ефективності його використання	54
	Висновок до третього розділу	62
ВИСНОВКИ		64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		67
ДОДАТКИ		74

АНОТАЦІЯ

Вакарчюк А.А. – Оптимізація структури капіталу підприємства в сучасних умовах мінливого середовища. Кваліфікаційна робота на здобуття другого рівня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа і страхування. – Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, Чернівці, 2024.

В кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти капіталу підприємства, розглянуто його економічну сутність, джерела формування та напрями використання. Розкрито роль капіталу в діяльності підприємства, розглянуто його структуру. В практичній частині роботи проаналізовано динамічні зміни капіталу, визначено роль кожної складової в наповненості капіталу, оцінено показники ефективності використання капіталу та результативності його використання. В роботі визначено принципи побудови оптимальної структури капіталу підприємства, розкрито основні концепції її оптимізації. Звернута особлива увага на проблеми залучення позичкового капіталу та його ролі в фінансовому забезпечені діяльності підприємства. Визначено шляхи вдосконалення управління капіталом підприємства та напрями оптимізації його структури.

Ключові слова: капітал, власний капітал, позиковий капітал, залучений капітал, нерозподілений прибуток, прибутковість, рентабельність, ефективність використання капіталу, інвестування, активи, основний капітал, оборотний капітал, управління капіталом.

ANNOTATION

Vakarchyuk A.A. – Optimizing the capital structure of the enterprise in modern conditions of a changing environment. Master's thesis for obtaining the second level of higher education "master" in specialty 072 - Finance, banking and insurance. - Chernivtsi National University named after Yu. Fedkovicha, Chernivtsi, 2024.

In the thesis master's work, the theoretical and practical aspects of the enterprise capital are investigated, its economic essence, sources of formation and directions of use. The role of capital in the activities of the enterprise is revealed, its structure is considered. In the practical part of the work, dynamic capital changes are analyzed, the role of each component in the filling of capital is determined, indicators of capital efficiency and effectiveness of its use are estimated. The principles of constructing the optimal structure of the enterprise are determined, the main concepts of its optimization are defined. Specific attention is paid to the problems of attracting loan capital and its role in the financial secured enterprise activities. The ways to improve the management of the enterprise and the directions of optimization of its structure are determined.

Key words: capital, equity capital, loan capital, borrowed capital, retained earnings, profitability, profitability, capital utilization efficiency, investment, assets, fixed capital, working capital, capital management.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкових відносин управління процесом формування і використання капіталу та встановлення оптимальних пропорцій його структури є особливим завданням фінансового менеджменту, адже капітал - це основна економічна база кожного суб'єкта господарювання, це ринковий елемент, який в процесі функціонування забезпечує інтереси власників, держави та персоналу.

Кожне підприємство в процесі свого функціонування прагне забезпечити достатній обсяг капіталу, отримати позитивні фінансові результати, однак, це можливо досягти при ефективному управлінні процесом формування та залучення капіталу, при оптимізації його структури та ефективному його використанні на всіх етапах кругообігу.

Капітал господарюючих суб'єктів характеризує загальну вартість засобів виражену в грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, які в подальшому інвестуються у формування його активів. Капітал виражає фінансові ресурси підприємства, залучені в оборот, які в подальшому приносять підприємству доходи у вигляді прибутку.

Управління капіталом підприємства - це складний процес, який вимагає від керівництва та фінансових менеджерів особливої уваги. В процесі управління важливо виявити існуючі проблеми, правильно їх оцінити та прийняти правильні управлінські рішення щодо ефективності використання капіталу та формування його оптимальної структури.

Концепція структури капіталу важливий елемент механізму управління, адже в такому випадку важливо оптимізувати пропорції між власними фінансовими ресурсами та залученими зовні. Співвідношення між ресурсами має бути таке щоб підприємство отримувало максимально позитивний ефект, щоб вибір фінансових інструментів залучення капіталу був дешевим та об'єктивно обумовлений. Дослідження найефективніших методів управління, встановлення оптимальної структури капіталу, ефективного його розміщення і використання обумовили актуальність теми дослідження.

Питання економічної природи капіталу досліджували відомі вчені-

економісти. Вони запропонували ряд власних поглядів і теорій та визначили ряд проблем. Серед дослідників слід назвати таких вчених: І.О. Бланк, В.М. Гриньов, Б.А. Денисов, І.Зятковський, Р.С. Квасницька, М.М. Кирієнко, А.М. Поддєрьогін, В.С. Пономаренко, Н.А. Русак, А. Сміт, О.А. Сущенко, О.О. Терещенко та інші. Однак, недостатньо розробленими залишаються окремі теоретичні аспекти формування та використання капіталу, питання діагностики стану та ефективності розміщення капіталу, оптимізації його структури. Відповідно тема магістерського дослідження є актуальною і потребує подальших досліджень.

Основною метою кваліфікаційної роботи є проведення дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування капіталу та визначення оптимізації його структури.

Відповідно, для досягнення поставленої мети в роботі визначено **наступні завдання**:

- розгляд теоретичних аспектів економічної природи капіталу підприємства, його складу та джерел формування;

- визначення методики розрахунку показників, які характеризують стан капіталу підприємства;

- проведення аналізу динамічних змін капіталу та показників, які характеризують рух та ефективність його використання;

- дослідження процесу функціонування капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО»;

- визначення основних напрямів покращення політики управління капіталом підприємства;

- дослідження структури капіталу, визначення можливих шляхів її оптимізації та забезпечення ефективності функціонування.

Об’єктом даного наукового дослідження є управління процесом функціонування капіталу підприємства та можливістю оптимізації його структури.

Предметом даної кваліфікаційної роботи виступив капітал ТОВ «Карбокс ЕКО».

Методологічною базою, яка використовувалася при написані магістерської роботи стали: нормативно законодавчі акти України, сучасні теоретичні положення в сфері фінансів, наукова та періодична література, публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково - практичних конференцій, інтернет – ресурси, практичні матеріали ТОВ «Карбокс ЕКО».

Методи дослідження даної наукової проблеми базуються на діалектичному пізнанні сутності капіталу. В роботі за допомогою теоретично-аналітичних методів пізнання досліджено наукову полеміку економічної природи капіталу. За допомогою порівняльних, статистичних методів проведено порівняльний аналіз практичних матеріалів, визначено динамічні зміни стану капіталу підприємства.

В роботі широко використовувались такі методи як: діалектичний, статистичних групувань, порівняльний та графічний методи. За їх допомогою було проведено аналіз показників ефективності функціонування капіталу підприємства, визначено структурні та динамічні зміни та намічено можливості оптимізації структури капіталу.

Особистий внесок автора полягає в проведенні змістовного аналізу функціонування капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО», визначені форм та методів управління процесом його формування, розміщення та використання, обгрунтовані можливі напрями оптимізації структури капіталу товариства, визначенні слабких та сильних сторін впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на обсяги капіталу, розроблено пропозиції забезпечення результативності використання капіталу даним товариством.

Практичне значення результатів. Результати магістерського дослідження в сфері функціонування капіталу товариства можуть бути використані ТОВ «Карбокс ЕКО» при визначенні напрямів покращення фінансового забезпечення діяльності товариства та оптимізації структури капіталу.

Апробація результатів дослідження. За результатами кваліфікаційного дослідження написано наукову статтю «Забезпечення самофінансування

підприємств в умовах ринкових відносин» опублікованій в збірнику матеріалів студентської наукової конференції Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича 2023 економічний факультет.

Інформаційною основою даного наукового дослідження виступила фінансова та статистична звітність ТОВ «Карбокс ЕКО»

Структура роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 71 сторінок, 13таблиць та 6 рисунків, 69 літературних джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Економічна природа капіталу підприємства, його роль та призначення

Капітал підприємства є невід’ємним елементом ринкових відносин. Дана економічна категорія має давню історію дослідження, вона вивчалася вченими

різних економічних шкіл протягом багатьох століть. Від так, в науці існують різні трактувань даного поняття, і досі не визначено єдиного визначення даної категорії, хоча існує багато спільних думок і ряд протилежних поглядів.

Термін капітал походить від латинського слова «capitalis» - активний, основний. В перших роботах економістів капітал розглядався, як основне багатство, основне майно. З розвитком економічної думки підходи дещо змінилися.

Капітал - це основна економічна база підприємства. Правильний підхід до його формування, ефективного управління процесом його функціонування, визначення оптимальної його структури забезпечує підприємству ефективне господарювання та досягнення позитивних результатів діяльності. З метою розуміння сутності поняття капітал важливо розглянути окремі історичні дослідження та звернути увагу на полеміку різних вчених.

Термін «капітал» вживалося ще XII-XIII століттях. Однак, наукове твердження поняття капітал вперше зробив Аристотель, хоча капіталом він вважав майно, яке в результаті діяльності може приносити дохід.

В той же час Ф. Бордель поняття капітал розглядав як грошовий капітал, який приносить своєму власнику дохід.

Відносно сутності капіталу в літературних джерелах мають місце різні погляди та ведуться різні дискусії. Вчені, розглядаючи сутність капіталу, формують свої власні бачення цього терміну і спричиняють появу різних наукових течій відносно розуміння даної категорії.

Багато дослідників розглядали капітал як сукупність засобів виробництва, які в кінцевому результаті приносили дохід [16]; як запас, який після використання для господарських потреб приносив дохід [27]; як сукупність речей, без яких не може здійснювати виробництво, однак, вони не є дарами природи отриманими безплатно [32].

Дослідженням поняття капітал займався відомий економіст А. Сміт. В понятті даної категорії він вбачав: «результат минулої праці, який може накопичуватися і зберігатися до часу його використання», а також вважав:

«капітал – це запас, що вкладається в процес виробництва і який згодом приносить дохід» [17, стр.243]. А. Сміт, досліджуючи капітал стверджує: «капітал формується як результат присвоєння окремими особами продуктів виробництва, створених іншими людьми в результаті їх праці» [17, стр. 246].

Поняття капітал також досліджував Д. Рікардо, який вважав, що капітал використовується у виробничому процесі у вигляді механізмів, машин, інструменти, обладнання які дають ефект приводячи в дію працю [17].

Узагальнюючи різні наукові дослідження, слід зазначити:

- капітал є економічним фактором започаткування виробництва, його величина залежить від величини результатів попередніх заощаджень та поточного споживання;

- розмір капіталу задіяний у виробництві безпосередньо впливає на економічний розвиток підприємства, так як дає можливість отримувати дохід;

- капітал - основа виробничого процесу підприємства, заощадження підприємства перетворюються в капітал тільки в процесі виробництва;

- капітал в поєднані з працею може приносити дохід в процесі виробництва.

Заслуговує також уваги марксистська теорія капіталу. К.Маркс своїй науковій праці «Капітал» відводив даному поняттю центральне місце. Вчений вважав, що товарообіг є вихідним пунктом функціонування капіталу. За його словами: «кожен новий капітал при своїй першій появі на товарному чи грошовому ринку неодмінно з’являється у формі грошей, які шляхом визначених процесів повинні перетворитися в капітал» [17].

Сучасні українські вчені дослідженню категорії «капітал» також приділяють особливу увагу. Це такі вчені як І.О. Бланк, Л.М. Гаєвська, А.Б. Гончарова, І.В. Зятковський, Г.Г. Кірейцев, О.В. Клименко, Л.О. Коваленко, Г.П.Ляшенко, О.М.Петрук, А.М. Поддєрьогін, В.З. Потій, В.І. Савич, А.А. Чухно та ін.

Поддєрьогін А.М. вважає: «категорія капітал також пов’язується з речовою формою, але його не можна ототожнювати з засобами виробництва,

так як він призначається для їх придбання та використовується, для забезпечення безперервного руху у всіх сферах виробництва та обігу», «якщо капітал забезпечує отримання доходу, то до нього слід віднести витрати, які в подальшому сприяють отриманню доходів, а також вкладення коштів у робочу силу». [59, стр.132]

На думку Савчука Л.С: «капітал - це сукупність грошових, матеріальних та нематеріальних активів суб'єктів господарювання, які мобілізовані з різних джерел і беруть участь в операційній та інвестиційній діяльності з метою отримання доходу та максимізації ринкової вартості активів підприємства» [49].

Розглядаючи вище подані твердження поняття капітал, слід зазначити, що при визначені сутності капіталу необхідно враховувати його інвестиційний характер та фактори ризику, тому заслуговує уваги думка І.О. Бланка, яким визначено основні ознаки економічної сутності капіталу: «капітал представляє собою накопичений шляхом заощаджень запас економічних благ в формі коштів та реальних капітальних товарів, що залучається його власником до економічного процесу як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання прибутку, функціонування яких в економічний системі базується на ринкових принципах і пов'язано з факторами часу, ризику і ліквідності» [9. стр.97].

Слід звернути увагу на те, що в сучасній теорії капіталу вчені розглядають три концепції, а саме: економічну, бухгалтерську, обліково-аналітичну.

За економічною концепцією капітал розглядається як сукупність ресурсів, які приносять суспільству доходи. Відповідно, фактично існує реальний та фінансовий капітали. Фінансовий капітал - це грошові кошти та цінні папери. Реальний капітал - проявляється в засобах виробництва (будівлі,машини, транспортні засоби, запаси, механізми тощо). В такому випадку величина капіталу є підсумок активу балансу підприємства.

Бухгалтерська концепція - розглядається на рівні підприємства. Величина капіталу визначається розміром чистих активів (різниця між сумою активів та зобов'язаннями підприємства).

Обліково-аналітична концепція - це об’єднання фізичного та фінансового підходу. В такому випадку капітал розглядається як сукупність фінансових ресурсів за джерелами формування та напрями використання.

Узагальнюючи економічні думки вчених слід виділити основні характерні ознаки економічної природи капіталу, а саме:

- за економічною природою капітал відображає створення, розподіл, використання та відтворення ресурсів в межах окремого суб’єкта господарювання, або ж в цілому держави;

- капітал є основою організації та здійснення підприємницької діяльності, формування оборотних та необоротних активів підприємства. Капітал функціонує у грошовій, товарній та виробничій формах. Його відсутність паралізує виробничий процес і не дозволяє отримати бажаний результат;

- капітал є основою формування доданої вартості, в результаті розподілу і перерозподілу якої формуються фінансові ресурси держави та господарюючих суб’єктів;

- капітал - джерело багатства підприємницьких структур та держави, його зростання сприяє розвитку суспільства та окремих суб’єктів господарювання. Капітал забезпечує ефективність господарської діяльності підприємств у випадку самозростанні капіталу;

- власний капітал підприємства є мірилом його ринкової вартості. Наявний обсяг власного капіталу є відправним моментом покращення інвестиційної привабливості для визначення потреби позикового капіталу;

- капіталу характерні фактори ризику, які можуть виникнути як в процесі його формування так і використання.

Слід зазначити, що до складу капіталу входять гроші та грошові документи, засоби виробництва, готова продукція тощо. Відповідно, кожен господарюючий суб’єкт, в першу чергу, спрямовує кошти на придбання

факторів виробництва та залучає на ринку праці робочу силу і розпочинає виробничий процес.

Капітал з грошової форми переходить в форму виробничого капіталу, основна функція якого полягає в самозростанні та збільшенні капіталу. Саме виробничий капітал є основним фактором, який безпосередньо впливає на величину капіталу та визначає його обсяг. Дальше капітал переходить в товарну форму, а після реалізації вироблених товарів знову повертається в грошову форму.

Отже, капітал в процесі кругообігу набуває трьох форм: грошовий, виробничий та товарний капітал. Призупинення кругообігу капіталу на будь які стадії обігу порушує механізм зростання капіталу.

Під час обороту окремі частини капіталу (будівлі, приміщення технологічне обладнання, машини, механізми тощо) обертаються повільно і функціонують на протязі багатьох виробничих циклів і частинами переносить свою вартість на вироблену продукцію. Така частина капіталу називається основним капіталом.

Інша частина капіталу (запаси, матеріали, сировина, оплата праці тощо) називається оборотним капіталом. Вона функціонує протягом одного виробничого циклу, втрачає свою споживчу вартість і повертається на підприємство лише після реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт. Якщо в структурі капіталу частка оборотного капіталу більша то можна стверджувати, що капітал обертається швидшими темпами.

Слід зазначити, що капітал це важливий об’єкт фінансового менеджменту, адже ефективне управління процесом його формування та використання забезпечує перспективний розвиток підприємства.

Нового змісту капітал набув в умовах ринкових відносин. Основне полягає в тому, що капітал повинен приносити власникам дохід, тому гроші та цінності особистого вжитку не вважаються капіталом.

Капітал відіграє важливу роль у забезпечені економічного розвитку підприємств, його власників, інвесторів, працюючих та держави в цілому.

В основу формування капіталу підприємства закладено наступні принципи:

1. Стратегічне планування на підприємстві здійснюється з врахуванням перспектив розвитку.

2. Оптимальність пропорцій співвідношення між фінансовим покриттям активів та обсягом капіталу.

3. Оптимальність пропорцій між власним та запозиченим капіталом.

4. Мінімізація витрат в процесі формування капіталу з різних джерел.

5. Максимізація рентабельності власного капіталу та мінімізація фінансових ризиків.

6. Ефективне та раціональне використання капіталу підприємства

Таким чином, капітал підприємства є ключовою категорією фінансів підприємств. Дослідженню його сутність приділялась особлива увага протягам багатьох століть. Капітал підприємства, виражений у грошовій виробничій та товарній формах, забезпечує фінансово-господарську діяльність підприємств, виражає фінансові ресурси представлені в грошовій формі. Капітал підприємства виражає вартість всього майна, це головний вимірник його ринкової вартості, який сприяє одержанню доходу.

1.2. Склад, структура та класифікація капіталу підприємства

Капіталу підприємства належить провідне місце в організації виробничої, господарської та фінансової діяльності. Це частина фінансових ресурсів, яка перебуваючи в кругообігу, приносить підприємству відповідний дохід у вигляді прибутку. Саме капітал виступає основним джерелом доходу, інвестиційним ресурсом, фактором виробництва, забезпечує відтворювальний процес.

Враховуючи кваліфікаційні ознаки капіталу можна сформувати його класифікацію, яка проілюстрована на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Класифікаційні ознаки капіталу підприємств [розроблено автором відповідно до 66 джерела].

За приналежністю підприємству капітал поділяється на власний і позиковий. Види власного капіталу за класифікаційними ознаками зображено на рис. 1.2.

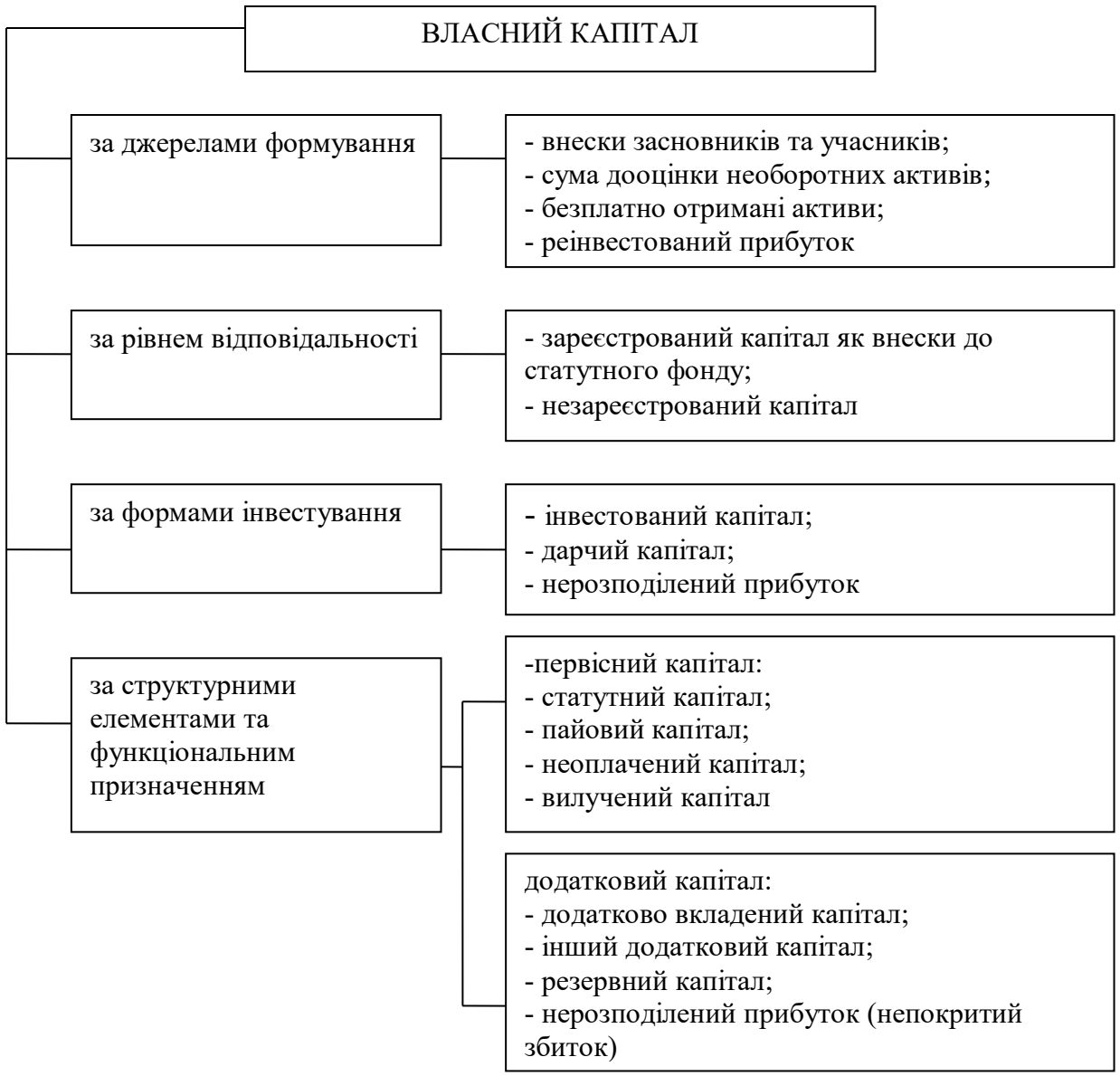

Рис. 1.2. Класифікаційні ознаки власного капіталу підприємства [розроблено автором відповідно до 66 джерела].

Та частина капіталу, яка сформована із власних коштів підприємства та внесків засновників є власним капіталом. Власний капітал формується із внутрішніх та зовнішніх джерел. Внутрішніми джерелами є: нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування, кошти від реструктуризації активів. Зовнішні джерела - це внески засновників та безповоротна фінансова допомога. Власний капітал використовуються для формування активів підприємства і виражає загальну вартість власних засобів. Сформована із власного капіталу частина активів називається чистими активами. До складу

капіталу підприємства крім власного капіталу відноситься і позиковий капітал. Це грошові кошти, залучені для фінансового забезпечення діяльності підприємства на принципах повернення, платності, строковості. До них можна віднести: банківські кредити, емісію облігацій, фінансовий лізинг тощо. Класифікаційні ознаки даного вид капіталу відображені на (рис. 1.3).

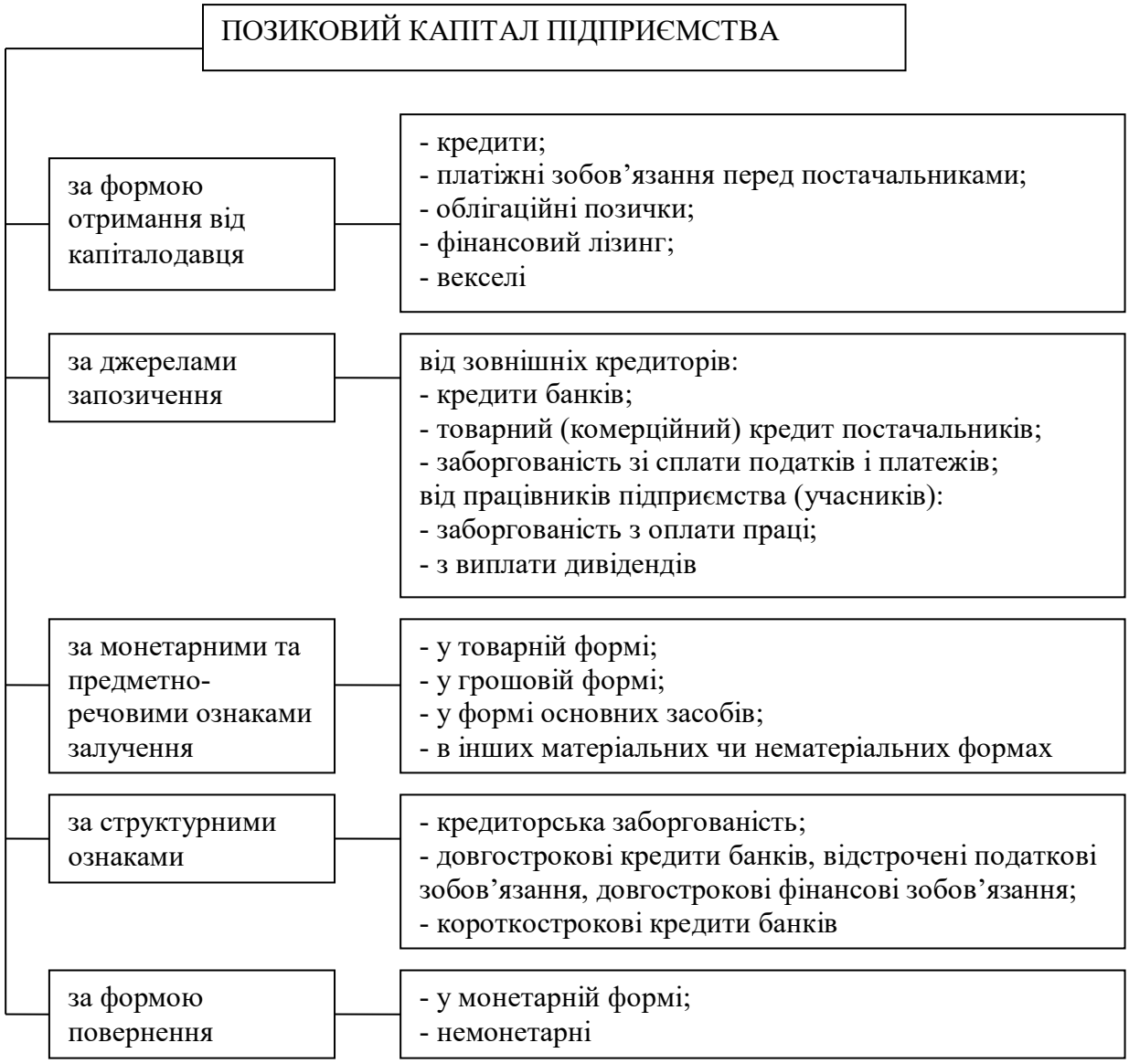

Рис. 1.3. Класифікаційні ознаки позикового капіталу підприємств [розроблено автором відповідно до джерела 66].

Позиковий капітал - це фінансове зобов'язання підприємства, яке підлягає погашенню, поверненню у встановлені терміни та є платним.

Капітал підприємства може бути представлений як національний або

іноземний. Це залежить від національної приналежності власників. На практиці досить поширеною є класифікація коли капітал поділяється на державний та приватний.

Враховуючи організаційно-правову форму капітал підприємства поділяється:

- акціонерний капітал (формується в акціонерних товариствах);
- пайовий капітал (формується в партнерських підприємствах, ТОВ, командитних товариствах);
- індивідуальний капітал (сформований в сімейних підприємств та індивідуальних домогосподарств).

Поширеним є поділ капіталу на довгостроковий та короткостроковий, це залежить від терміну залучення коштів. Капітал, який залучається підприємством на термін більше року називають довгостроковим капіталом, на термін до одного року залучається короткостроковий капітал. Залучення капіталу здійснюється при нестачі оборотних коштів, у випадку коли на підприємстві виникають фінансові труднощі.

Здійснюючи кругообіг капітал змінює свої форми, переходить із однієї форми в іншу. На першій стадії кругообігу капітал виступає в грошовій формі і направляється у фактори виробництва та проявляється у виробничій формі. В процесі виготовлення продукції отримує товарну форму, а після її реалізації знову перетворюється в грошову форму.

В залежності від об’єкта розміщення капітал ділиться на основний та оборотний. Основним капітал це та частина капіталу яка інвестована в необоротні активи, оборотним капіталом є та частина капіталу яка інвестована в оборотні активи.

В процесі виробничої та господарської діяльності капітал може потрапляти в сферу ризику тому поділяється на: безризиковий, середньоризиковий та високо ризиковий.

Згідно правових норм функціонування капітал поділяється на легальний і тіньовий капітал. В сучасних умовах господарювання частка легального

капіталу скорочується, і навпаки частка тіньового капіталу є досить високою. Це пов’язано з корупційними схемами господарювання, недосконалим законодавством, відсутністю свідомості керівників підприємницьких структур, реакцією суб’єктів господарювання на встановлені державою правила економіки, відсутністю належного контролю зі сторони держави [61].

На підприємствах може функціонувати працюючий і непрацюючий капітал, це залежить від характеру та повноти його використання у виробничому процесі. Працюючий капітал інтенсивно працює, формує доходи і забезпечує власнику прибуток. Непрацюючий (мертвий) капітал - це та частина капіталу, яка не бере участі в здійсненні діяльності і не формує доходи. Переважно це заморожені та застарілі активи, які не використовуються.

Капітал за характером використання поділяється на споживчий та накопичений капітал. Накопичуваний капітал приносить додану вартість, характеризується приростом і приносить прибуток. Споживчий капітал після розподілу і використання на споживчі цілі втрачає функції капіталу (виплата процентів, дивідендів, оплата соціальних потреб персоналу)..

Отже, дослідивши різноманітність видів капіталу, слід стверджувати, що вони переплітаються та тісно пов’язані один з одним, що свідчить про складність дослідження категорії «капітал» як в теоретичному так і практичному аспекті.

Дослідження структури капіталу теж є важливий момент фінансового менеджменту, так за її допомогою визначаються фінансові, операційні та інвестиційні важелі діяльності підприємства, які безпосередньо впливають на кінцеві фінансові результати.

Концепція структури капіталу є важливим складовим елементом фінансового менеджменту, базовою теорією управління капіталом. Визначення оптимальної структури капіталу базується на таких двох підходах, які широко використовується на практиці:

- становлення оптимального співвідношення між власними фінансовими ресурсами та часткою боргового фінансування;

- вибір конкретних фінансових інструментів для залучення капіталу.

Структура капіталу визначає співвідношення власного і позикового капіталів. Саме правильний вибір оптимальної структури капіталу здійснює безпосередній вплив на ефективність діяльності, на фінансову результативність та перспективний розвиток підприємства.

На структуру капіталу впливають різні чинники та особливості кожної складової капіталу, а саме власного та позикового капіталів. Практично науково досі не визначено оптимальних пропорцій між складовими капіталу.

Таким чином, розглянувши теоретичні аспекти складу, класифікації та структури капіталу підприємства слід зазначити, що капітал – це економічна категорія, яка має свої класифікаційні ознаки та структуру. Капітал є важливою умовою здійснення підприємницької діяльності, фінансова основа формування активів підприємства. Капітал забезпечує фінансову результативність діяльності підприємства його перспективний розвиток. Ринкові умови господарювання вимагають зростання обсягів власного капіталу, так як це гарантує достатній рівень самофінансування та самоокупності, фінансової стійкості та платоспроможності.

1.3. Методичні основи оцінки стану капіталу підприємства

Здійснюючи управління капіталом важливо проаналізувати показники, які характеризують стан і ефективність його використання. Рух капіталу можна оцінити за допомогою двох показників: коефіцієнту вибуття та коефіцієнту надходження капіталу. Дані показники розраховуються за формулами [67]:

$$Кнк = Кнкз / ЗКзк , \quad (1.1)$$

де Кнк — коефіцієнт надходження капіталу;

Кнкз — надходження капіталу за звітний період;

ЗКзк — залишок капіталу на кінець звітного періоду.

$$Квк = Квз / ЗКзк, \quad (1.2)$$

де Квк — коефіцієнт використання капіталу;

Квз — використання капіталу за звітний період;

ЗКзк — залишок капіталу на початок звітного періоду.

При аналізі даних показників важливо звернути увагу на співвідношення двох коефіцієнтів, а саме коефіцієнту надходження та коефіцієнту використання капіталу. У випадку, якщо коефіцієнт надходження більший ніж коефіцієнт використання, то це свідчить про позитивний момент, про те, що підприємство нарощує обсяг власного капіталу і навпаки [67].

Інтенсивність використання капіталу оцінюється через показники обертання, а саме:

- тривалість одного обігу в днях;
- коефіцієнта обертання, який визначає кількість обертів капіталу за певний період;
- коефіцієнта капіталомісткості;
- сума залучених або вивільнених коштів в результаті прискорення або сповільнення оборотності капіталу.

Тривалість одного обороту капіталу в днях визначається за формулою:

$$То = Срк / Во, \quad (1.3)$$

де То – тривалість в днях одного обороту;

Срк – середньорічна сума капіталу;

Во – одноденна виручка від реалізації продукції, тис. грн.

Коефіцієнт обертання капіталу, розраховується за формулою:

$$Ко = Вр / Ск, \quad (1.4)$$

де Ко - коефіцієнт оборотності (кількість обертів капіталу);

Вр – обсяг виручки від реалізації продукції за рік (квартал);

Ск – середньорічна сума капіталу;

Показник обсягу реалізації беруть без врахування ПДВ і акцизу. Капіталомісткість – обернений показник коефіцієнту оборотності. Він визначається співвідношенням між середньорічною сумою капіталу до обсягом виручки від реалізації продукції.

Сума коштів залучених або вивільнених в результаті прискорення або сповільнення оборотності капіталу визначається за формулою:

$$ОК = (То.ф. – То.б.) * ОВф., \quad (1.5)$$

де ОК – сума вивільнених (залучених) коштів внаслідок прискорення (сповільнення) оборотності капіталу;

То.ф. – фактична тривалість обороту капіталу;

То.б. – базова тривалість обороту капіталу;

ОВф. – фактична одноденна виручка від реалізації продукції.

Показники оборотності за видами капіталу: розраховуються:.

1. Коефіцієнт оборотності власного капіталу :

$$К об. = Вр / Вк, \quad (1.6)$$

де К об. – коефіцієнт оборотності власного капіталу;

Вк – власний капітал.

У випадку, якщо зазначений коефіцієнт надмірно високим, то це свідчить про перевищення виручки від реалізації над вкладеним власним капіталом, що потребує збільшення запозичених ресурсів. Низький рівень даного коефіцієнта свідчить про бездіяльність частини власних фінансових ресурсів.

2. Коефіцієнт оборотності інвестованого капіталу:

$$К об. ік = Вр / Ік, \quad (1.7)$$

де К об.ік – коефіцієнт оборотності інвестованого капіталу;

Ік - величина інвестованого капіталу.

Даний коефіцієнт доцільно порівнюється з коефіцієнтом оборотності функціонуючого капіталу.

3. Коефіцієнт оборотності перманентного капіталу:

$$К\ об.\ пк = Вр / Пк, \quad (1.8)$$

де К об. пк. – коефіцієнт оборотності перманентного капіталу;

Пк - середня величина перманентного капіталу.

Даний коефіцієнт показує швидкість обороту капіталу в довгостроковому користуванні.

4. Коефіцієнт оборотності функціонуючого капіталу:

$$К\ об.\ фк = ОВр / ФК, \quad (1.9)$$

де К об. фк – коефіцієнт оборотності функціонуючого капіталу;

ФК - величина функціонуючого капіталу.

Даний коефіцієнт показує прискорення або уповільнення оборотності капіталу у виробничому процесі.

Ефективність використання капіталу характеризується його прибутковістю (рентабельністю) капіталу, яка визначається як відношення суми прибутку до середньорічної суми капіталу. Ефективність використання капіталу можна досягти за умови раціонального та економного використання ресурсів, недопущення їх перевитрат, а також втрат на всіх стадіях кругообороту. В результаті капітал повертається в більшій сумі тобто з прибутком [ ].

Коефіцієнт рентабельності капіталу обчислюється за формулою:

$$К\ пк = ЧП / Ск, \quad (1.10)$$

де К пк – коефіцієнт прибутковості капіталу;

ЧП – чистий прибуток.

Показник рентабельності сукупного інвестованого капіталу характеризує рівень продуктивності всього капіталу, незалежно від джерел його надходження. Враховуючи, що кожен інвестор зацікавлений в результатах

власні вкладення в бізнес, важливо визначати рівень прибутку на власний (акціонерний) капітал за формулою:

$$К\ пвк = ЧП / ВК, \quad (1.11)$$

де К пвк – рівень прибутку на власний капітал;

ВК – середньорічна сума власного капіталу.

За результатами оцінки даного показника можна зробити висновки про прибутковість власного і позикового капіталу, про перспективи бізнесу, про рівень фінансової стійкості підприємства, про наявність фінансових резервів, про рівень конкурентоспроможності підприємства.

Коефіцієнт рентабельності капіталу використовується підприємством для прогнозування прибутку, для прийняття правильних інвестиційних рішень, для координації оцінки і контролю за господарською діяльністю підприємства. Він має важливе значення для прогнозування, загального і фінансового планування.

Рівень прибутковості капіталу підприємства при залученні в оборот позикового капіталу дасть можливість отримання додаткового прибутку, за умови що відсоткова ставка за кредитом буде меншою ніж прибутковість підприємства. В такому випадку спостерігається ефект фінансового важеля.

Коефіцієнт довгострокових вкладень (структури) розраховується за формулою:

$$Кдв = ДЗ / НА, \quad (1.12)$$

де Кдв - коефіцієнт довгострокових вкладень;

ДЗ – довгострокові вкладення

НА - необоротні активи.

За допомогою даного коефіцієнта можливо оцінити яка частка зовнішніх джерел спрямовується на фінансування необоротних активів. У більшості підприємств із-за відсутності довгострокових кредитів та позик даний коефіцієнта дорівнює нулю або до нього наближається.

Коефіцієнт забезпеченості власним капіталом розраховується за

формулою:

$$Кзвк=ВК/\sum К, \quad (1.13)$$

де Кзвк - коефіцієнт забезпеченості власним капіталом;

ВК – власний капітал;

К – загальна сума капіталу

Даний коефіцієнт показує частку власного капіталу в загальному обсязі капіталу підприємства. Оптимальне значення даного коефіцієнта на думку більшості аналітиків не повинен бути меншим за 0,5 - 0,6 в.п. У випадку якщо його значення дорівнює 0,2 - 0,3 в.п це ще не свідчить про його критичний фінансовий стан.

Коефіцієнт співвідношення поточних зобов'язань і власного капіталу розраховується:

$$Кпв = ПЗ / ВК, \quad (1.14)$$

де Кпв - коефіцієнт співвідношення поточних зобов'язань і власного капіталу;

ВК- власний капітал;

ПЗ - поточні зобов'язання.

Даний коефіцієнт буде більш оптимальним, якщо він не перевищуватиме одиниці, це свідчитиме про нижчу залежність підприємства від короткострокового фінансування. В протилежному випадку фінансовий стан підприємства буде погіршуватися і досягне критичної точки.

Коефіцієнт фінансового левериджу дає можливість оцінити загальний фінансовий стан підприємства при визначені співвідношення необоротних активів та власних джерел їх фінансування. Він розраховується з формулою:

$$Кнавк = НА / ВК, \quad (1.15)$$

де Кнавк - коефіцієнт співвідношення необоротних активів і власного капіталу.

У випадку коли даний коефіцієнт більше одиниці, це свідчить про те що підприємству не достатньо власних коштів для фінансування необоротних активів, воно вимушене залучати зовнішні джерела фінансування. Найкращим вважається стан коли джерелом фінансування є довгострокові зобов'язання, а не суми поточних пасивів.

Коефіцієнт залежності робочого капіталу:

$$Кзрк = ДЗ / РК, \quad (1.16)$$

де Кзрк - коефіцієнт залежності робочого капіталу;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

РК – робочий капітал.

Співвідношення довгострокових зобов'язань та робочого капіталу свідчить про можливість підприємства погасити свою довгострокову заборгованість за рахунок оборотних коштів.

Коефіцієнт ліквідності робочого капіталу розраховують за формулою:

$$Кл = ПЗ / РК, \quad (1.17)$$

де Кл — коефіцієнт ліквідності робочого капіталу;

ПЗ — платіжні засоби;

РК – робочий капітал.

Нормативним значенням цього коефіцієнта вважається значення одиниці. Якщо менше одиниці, то це говорить про те, що робочий капітал сформований за рахунок низьколіквідних оборотних активів.

Інформація про розраховані показники важливо донести до керівництва підприємства це дозволить прийняти правильні управлінські рішення, забезпечити покращення фінансового стану підприємства.

Таким чином, визначені показники ефективності використання капіталу підприємства дають інформацію про стан капіталу, ефективність його використання, що дозволить приймати правильні управлінські рішення,. забезпечить підприємству прибутковість та перспективний розвиток.

Висновок до першого розділу

За результатами дослідження першого розділу магістерської роботи можна зробити наступні висновки. Капітал відіграє важливу роль в діяльності кожного господарюючого суб'єкта. Капітал - це головний вимірник ринкової вартості підприємства, в процесі свого кругообігу забезпечує одержання доходу.

Управління капіталом підприємства - це важливий об'єкт фінансового менеджменту. В процесі управління капіталом важливо визначити існуючі проблем, дати правильну оцінку ефективності його функціонування, прийняти правильні управлінські рішення та забезпечити їх реалізацію, оцінити результативність функціонування капіталу.

Капітал є основним фактором започаткування та впровадження виробничого процесу. Його наявність та обсяг впливають на економічний розвиток підприємства, адже в результаті свого кругообігу приносить підприємству дохід, забезпечує прибутковість. Капітал направлений на фінансування активів підприємства, при цьому забезпечує інтереси підприємства, держави, власників, працюючих, інвесторів. Він є обов'язковою умовою здійснення підприємницької діяльності.

Припинення кругообігу капіталу має негативні наслідки, без наявного капіталу порушується весь механізм фінансового забезпечення діяльності та зростання капіталу. В процесі кругообігу капітал виступає в форми: грошовій, виробничій та товарній формах.

Капітал – це фінансові ресурси підприємства відображені в пасиві

бухгалтерського балансу. В більшості господарюючих суб’єктів основу капіталу складає власний капітал, сформований за рахунок власних джерел фінансових ресурсів. Позиковий капітал формується за рахунок боргових джерел переважно це банківські кредити.

Капітал підприємства інвестується в майно підприємства, тобто спрямовується на фінансування оборотних та необоротних активів.

В цілому можна зробити висновок. Капітал є фінансовою основою діяльності господарюючих суб’єктів. Він приймає безпосередню участь в виробничій, господарській та фінансовій діяльність. Капітал є головним чинником виробничого процесу, приносить підприємству дохід у вигляді прибутку і забезпечує перспективний розвиток.

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ТОВ «КАРБОКС ЕКО» В ПЕРІОД 2019-2023 РОКІВ

2.1. Аналіз обсягу, складу та динаміки капіталу досліджуваного підприємства

Дослідження процесу функціонування капіталу підприємства та визначення його основних властивостей потребує проведення аналізу його складу, структури, джерел формування та показників ефективності використання. Враховуючи, що капітал підприємства є фінансовим забезпеченням його діяльності і виражається сукупністю фінансових ресурсів важливо аналізувати його динамічні зміни. Аналіз проводиться на основі фінансової звітність ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 років. Це сучасне приватне прибуткове підприємство.

Дане підприємство працює на території трьох областей: Чернівецька, Івано-Франківська та Тернопільська. Центральний офіс та відділи реалізації продукції знаходиться в м. Чернівці. В м. Кам'янець – Подільський товариство орендує виробничі приміщення в ТОВ «Кабельний завод».

Відповідно до затвердженого статуту товариство здійснює такі види діяльності:

- виробництво електричного устаткування (генераторів електродвигунів, трансформаторів) та електророзподільної апаратури;
- виробництво кабелів та проводів; освітлювального електричного устаткування; електромонтажних пристроїв та електричних приладів;

- монтаж систем освітлення;

- встановлення альтернативних джерел живлення, зокрема, сонячних батарей;

- реалізує сучасне обладнання освітлення та опалення за енергозберігаючими технологіями.

Першочергово під час організації підприємства ТОВ «Карбокс ЕКО» був сформований статутний капітал товариства, джерелом формування якого виступили внески засновників. Розмір зареєстрованого статутного капіталу складав 9000,0 тис. грн. На рисунку 2.1. проілюструємо динамічні зміни капіталу даного товариства впродовж періоду 2019-2023 р. р.

Дані проілюстровані на рис.2.1 показали, що досліджуване підприємство за період 2019-2023 р. р. нарощувало обсяг капіталу. В 2019 р. його розмір складав 169575,0 тис. грн.; в результаті зростання в 2020 р. зріс до 169899,0 тис. грн., приріс склав 324,0 тис. грн. В 2021 р. спостерігалось зростання капіталу на 1225,0 тис. грн.(171124,0 тис. грн.), в 2022 р. приріс склав 1255,0 тис. грн., в цілому обсяг капіталу склав 172379,0 тис. грн.; в 2023 р. приріст 2631,0 тис. грн. загальний обсяг 173755,0 тис. грн.

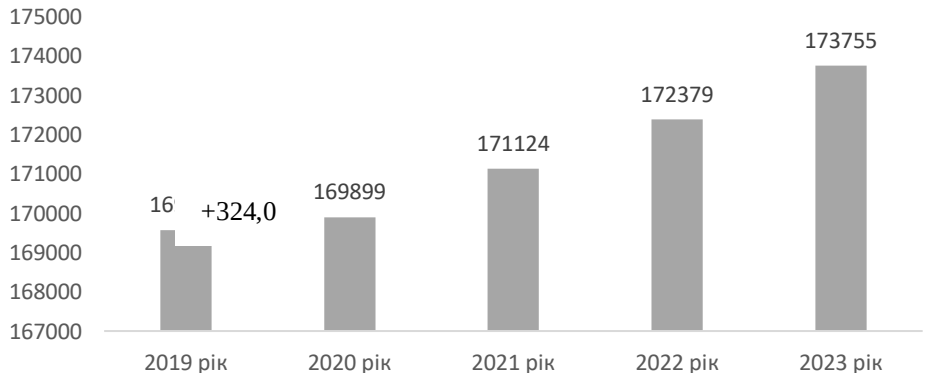

Рис. 2.1. Динамічні зміни обсягу капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 р. р.

Аналіз джерел формування власного капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019 - 2023 р. р. проаналізовано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» за джерелами формування

тис. грн.

Показники	Роки періоду дослідження					Приріст (спад) (+/-)	
	2019	2020	2021	2022	2023	2023 р. до 2019 р.	2023 р. до 2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг власного капіталу: в тому числі	150142,0	151890,0	152649,0	153623,0	153998,0	3856,0	375,0
Обсяг позиченого капіталу	2000,0	2100,0	2300,0	2350,0	2400,0	400,0	50,0
Обсяг залученого капіталу	17433,0	15909,0	16175,0	16406,0	17357,0	-76,0	951,0
Всього капітал	169575,0	169899,0	171124,0	172379,0	173755,0	4180,0	1376,0

Дані табл. 2.1 показали, що власний капітал займає значний обсяг серед інших джерел формування капіталу товариства. За період дослідження власний капітал зріс, приріс відповідно склав на кінець 2023 р.- 3856,0 тис. грн. Якщо розглядати по роках, то можна зробити висновок що обсяг власного капіталу також щорічно зростав, так в 2019 р. він складав 150142,0 тис. грн.; в 2020 р. – 151890,0 тис. грн.; в 2021 р. – 152649,0 тис. грн.; в 2022 р. -153623,0 тис. грн.; в 2023 р. – 153998,0 тис. грн. Факт зростання власного капіталу можна вважати позитивним, так як товариству вдавалось з року в рік зменшувати фінансову залежність від залучених внутрішніх та зовнішніх джерел.

Протягом періоду дослідження капітал значно зріс. Приріст на кінець періоду дослідження до початку періоду склав 4180,0 тис. грн. до попереднього 2022 року - 1376,0 тис. грн.

В зв’язку з недостатністю власних та залучених ресурсів із власних джерел товариство позичало щорічно кошти в банку в розмірі більше 2 млн. грн.

Надаючи перевагу використанню власних фінансових ресурсів товариство залучало кошти з власних джерел. Залучений капітал був значно

меншим ніж власний із-за незначного обсягу коштів такого роду ресурсів.

Залучений капітал протягом періоду дослідження не мав постійної тенденції, він то зростав то зменшувався. На кінець періоду дослідження його приріст складав 951,0 тис. грн.

Специфічною особливістю складу капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» є те, що товариство формувало капітал як з власних, запозичених так і залучених ресурсів. Для поповнення капіталу використовувало банківський кредит. Розглянемо більш детально складові капіталу, зокрема власного капіталу товариства, аналіз якого проведено в табл. 2.2.

Дані наведені в табл. 2.2 показали, щодо складу власного капіталу товариства відноситься зареєстрований (статутний) капіталу, він був сформований в момент створення товариства, його розмір впродовж періоду дослідження був не змінним і складав 9000,0 тис. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз джерел формування власного капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО»
за період 2019 - 2023 р. р.

тис. грн.

Показники	Роки досліджуваного періоду	Приріст (спад) (+/-)

	2019	2020	2021	2022	2023	2023 р. до 2019 р.	2023 р. до 2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг власного капіталу: в тому .числі	150142,0	151890,0	152649,0	153623,0	153998,0	3856,0	375,0
-статутний капітал	9000,0	9000,0	9000,0	9000,0	9000,0	-	-
-резервний капітал	4329,0	4412,0	4499,0	4562,0	4599,0	270,0	37,0
-додатковий капітал	2501,0	2501,0	2501,0	2501,0	2501,0	-	-
-нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	134312,0	135977,0	136649,0	137560,0	137898,0	3586,0	338,0

До складу власного капіталу товариства також входив додатковий капітал, його розмір протягом періоду дослідження був незмінний і складав 2501,0 тис. грн. Дане товариство також формувало резервний капітал, його розмір в 2023р. склав 4599,0 тис. грн., темп росту до початку періоду 102%.

Основу власного капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» складав нерозподілений прибуток, обсяг якого впродовж в 2019 - 2023 років зростав. Темпи росту нерозподіленого прибутку по роках дослідження були такими в 2019 р. – 112,3 %, в 2020 р. - 101,2 %, в 2021 р. - 100,4%, 2022 р. - 100,6%. в 2023 р. - 100,2%. Залучений капітал товариства проаналізовано в табл. 2.3.

Дані табл. 2.3. підтверджують факт того, що ТОВ «Карбокс ЕКО» використовувало ряд внутрішніх джерел залучення капіталу, зокрема, це стосується поточних зобов’язань і забезпечення, а також залучені ресурси із зовнішніх джерел, тобто банківські кредити.

Таблиця 2.3

Динамічні зміни поточних зобов’язань

ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 років (тис. грн.)

Назва статей пасиву балансу	Роки періоду дослідження					Приріст (спад) 2023 р. до 2019 р.(+/-)
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	6

Короткострокові кредити банків	431,0	443,0	354,0	364,0	378,0	-53,0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	621,0	642,0	653,0	662,0	451,0	-170,0
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	15283,0	13773,0	14094,0	15214,0	15539,0	56,0
Поточні зобов'язання за розрахунками в т.ч.:	1098	1048,0	1074	676,0	1089,0	-292,0
- з бюджетом	359,0	324,0	337,0	217,0	342,0	-17,0
- зі страхування	395,0	295,0	372,0	254,0	353,0	-42,0
- з оплати праці	201,0	226,0	168,0	106,0	241,0	+40,0
- з учасниками	143,0	203,0	197,0	99,0	171,0	+28,0
Всього	17433,0	15909,0	16175,0	16406,0	17357,0	-76,0

В складі довгострокових зобов'язань передбачалося отримання довгострокового кредиту для придбання обладнання. В складі поточних зобов'язань переважала поточна кредиторська заборгованість за товари, послуги, роботи обсяг якої в 2023 р. складав 15539,0 тис. грн. Приріст до початку періоду +56,0 тис. грн.

До залучених ресурсів з власних джерел також відносились поточні зобов'язання за розрахунками із страхування, з бюджетом, з оплати праці працівників, за розрахунками з учасниками тощо.

Слід зазначити,що дане товариство заборгувало перед бюджетом значну суму, яка в 2019 р. складала 359,0 тис. грн., в 2020 р. - 324,0 тис. грн., в 2021р. - 337,0 тис. грн., в 2022 р.- 217,0 тис. грн. та в 2023 р. - 342 тис. грн. Значно меншими були суми за рахунками з оплати праці в 2019 р. це 201,0 тис. грн., в 2020 р. - 226,0 тис. грн., в 2021р. - 168,0 тис. грн., в 2022 р.- 106,0 тис. грн. та в 2023 р. – 241,0 тис. грн.; зі страхування в 2019 р. це 395,0 тис. грн., в 2020 р. - 295,0 тис. грн., в 2021 р. – 372,0 тис. грн., в 2022 р.- 254,0 тис. грн. та в 2023 р. – 353,0 тис. грн.; за розрахунками з учасниками приріст в 2023 р. склав +28,0 тис. грн.

Таким чином, на основі даних проведеного аналізу формування капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» в період 2019-2023 р. р. можна зробити висновок про те,

що капітал товариства мав тенденцію до щорічного зростання. Така ж тенденція була характерна і для власного капіталу, що дозволило товариству забезпечувати високий рівень самоокупності та самофінансування та фінансової незалежності, хоча товариство користувалося банківськими кредитами, але їх суми були не значними.

2.2. Оцінка структури та розміщення капіталу в активи підприємства

Перспективний розвиток ТОВ «Карбокс ЕКО» тісно пов'язаний із фінансовим забезпеченням товариства, обсягами фінансових ресурсів та формуванням їх оптимальної структури.

Слід зазначити, що структура капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» визначається часткою його складових в загальному обсязі, а саме часткою власного, позиченого та залученого капіталів, які відображені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Структура капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019- 2023 р. р.

%.

Показники	Роки досліджуваного періоду					Приріст (спад) +/-	
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2019 р.	2023 р. до 2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	88,5	89,4	89,0	89,1	88,6	0,1	- 0,5
Позичковий капітал	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	0,2	0,1
Залучений капітал	10,3	9,4	9,7	9,6	10,0	-0,3	0,4
Всього капітал	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-

На основі даних табл. 2.4 можна зробити висновок: структура капіталу товариства є мінливою, вона змінювалась з кожним роком. Протягом всього періоду дослідження домінуючою складовою капіталу був власний капітал. Роль власного капіталу в загальному обсязі капіталу є досить великою. Його питома вага в структурі капіталу відповідно по роках складала 88,5%; 89,4%; 89,0%; 89,1%; 88,6%. Такі цифри викликають тільки позитивну реакцію керівництва, оскільки ТОВ «Карбокс ЕКО» було спроможним забезпечити достатній рівень самофінансування та самоокупності.

Товариство протягом періоду 2019 -2023 р. р. зміцнювало фінансову стійкість та фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування, хоча

частка банківських кредитів відповідно складала 1,2%; 1,2%; 1,3%; 1,3%; 1,4%. Запозичення коштів є також позитивним моментом для товариства, адже банківські кредити виступили додатковим джерело при купівлі дорого вартісного обладнання при тимчасовій недостатності власних обігових коштів в товаристві. Залучений капітал з власних джерел також виступав додатковим джерелом формування капіталу товариства, однак його частка була незначною, а саме в 2019 р. - 10,3%; в 2023р. - 10,0%, відповідно спостерігається скорочення на 0,3 % .

Таблиця 2.5

Аналіз структури власного капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО»
за період 2019 - 2023 р. р.

тис. грн.

Показники	Роки дослідження					Приріст (спад) (+/-)	
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2019 р.	2023 р. до 2022 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал: в тому .числі	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	х	х
-статутний капітал	5,7	5,9	5,9	5,8	5,8	0,1	-
-резервний капітал	3,2	2,9	2,9	2,8	2,9	-0,3	0,1
-додатковий капітал	1,7	1,6	1,6	1,7	1.6	-0,1	0,1
-нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	89,4	92,8	89,6	89,7	89,7	0,3	-

З метою подальшого аналізу проаналізуємо структуру залученого капіталу з власних джерел, дані подані в табл. 2.6.

До залученого капіталу з власних джерел відносяться кошти:

- поточні зобов’язання та забезпечення;
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

- заборгованість за розрахунками з бюджетом, з органами страхування, працівниками, з учасниками;
- інші суми поточних зобов'язань.

Таблиця 2.6

Структури залученого капіталу з власних джерел
ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 років

тис. грн.

Показники	Роки досліджуваного періоду					Приріст (спад) (+/-) 2023 р. до 2019 р.
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Поточні зобов'язання та забезпечення:	2,4	2,8	2,1	2,2	2,1	0,3
- короткострокові кредити банків	3,5	4,0	4,0	4,0	2,6	-0,9
- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	81,3	88,0	88,1	88,7	89,1	7,8
- за розрахунками з бюджетом	6,3	2,0	2,1	1,3	1,9	-4,4
- за розрахунками з страхування	6,4	1,8	2,1	1,5	2,0	-4,4
- розрахунками з оплати праці	1,2	1,4	1,0	1,0	1,4	0,2
розрахунки з учасниками	0,1	0,2	1,2	1,1	0,9	0,8
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-

Наведені дані з табл. 2.6. показали, що товариством залучається незначна частка капіталу залученого із внутрішніх джерел. Найбільшою є частка кредиторській заборгованості за товари, послуги, робот, зокрема це складало від 25,1 % в 2019 р. до 52,5 % в 2023 році.

Розрахунки з бюджетом в структурі поточних зобов'язань складали: в 2019 р. - 6,3 %, в 2020 р. – 2,0 %, в 2021 р. – 2,1%,. в 2022 році - 1,3 %, та в 2023 році - 1,9 %. За розрахунками з учасниками частка становила 0,1 %, 0,2 %, 1,2 %, 1,1 %, 0,9%.

За розрахунками з оплати праці частка складала 1,2%; 1,4%; 0,1%; 0,1%; 1,4%. За розрахунками із страхування відповідно складала 6,4%, 1,8%, 2,1 %, 1,1 %, 0,9 %.

Для визначення ролі та значимості капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» важливо проаналізувати напрями розміщення капіталу. Інформація щодо розміщення капіталу відображена в активі балансу. Слід зазначити, що капітал підприємства розміщувався в необоротні та оборотні активи. Визначаючи закономірності використання капіталу товариства, важливо дати оцінку співвідношення між складовими капіталу (оборотним та основним капіталом). Результати аналізу проілюстровані на рис. 2.2.

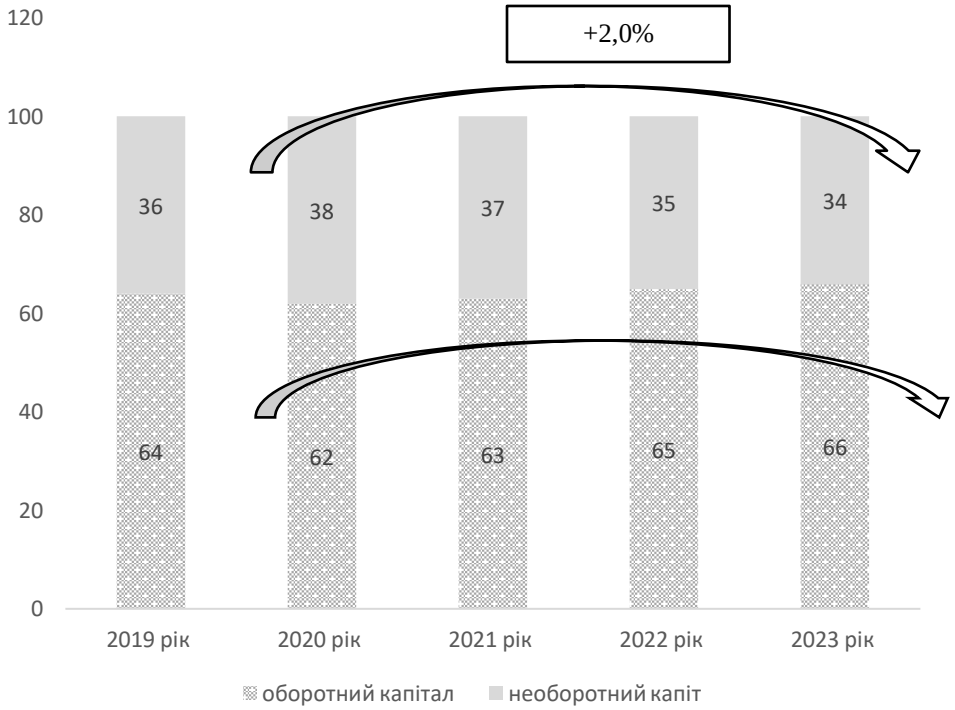

Рис. 2.2.

Структура розміщення капіталу в активи ТОВ «Карбокс ЕКО» 2019-2023

Дані рис. 2.2. наглядно показали, що ТОВ «Карбокс ЕКО» більшу частину свого капіталу спрямовувало на формування оборотних активів. Відповідно по роках це складало в 2019 році - 64,0% (108528,0 тис. грн.) всього розміщеного капіталу, в 2020 році - 62,0% (105337,0 тис. грн.), в 2021 році - 63,0% (107808,0 тис. грн.), в 2022 році - 65,0% (112046,0 тис. грн.), в 2023 році - 66,0% (114675,0 тис. грн.). Темпи приросту складали 6147,0 тис. грн.

На формування необоротних активів товариство спрямовувало меншу

частину капіталу в порівняні із оборотними активами, зокрема, в 2019 році 36,0% (59351,0 тис. грн.) всього розміщеного капіталу, в 2020 році – 38,0% (64561,0 тис. грн.), в 2021 році - 37,0% (63315,0 тис. грн.), в 2022 році - 35,0% (60612,0 тис. грн.), в 2023 році - 34,0% (59075,0 тис. грн.). Отже, пропорційність розміщення капіталу товариства можна оцінити позитивно. Частина капіталу (оборотного капіталу) інвестується товариством в оборотні активи і в результаті обігу даний капітал приносить товариству дохід. Частина капіталу (основного капіталу) відволікається з обороту і акумулюється в необоротних активах і приносить дохід поступово.

Проаналізуємо динаміку розміщення капіталу (в розрізі основного та оборотного капіталів) в майно товариства (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз капіталу розміщеного в майно ТОВ «Карбокс ЕКО»
за період 2019-2023 років,тис. грн.

Показники балансу	Роки дослідження					Приріст (спад) 2023р. до 2019 р. (+/-)
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ	59351,0	64561,0	63315,0	60632,0	59075,0	-240,0

Необоротні активи, всього	59351,0	64561,0	63315,0	60632,0	59075,0	-240,0
- незавершені капітальні інвестиції	4610,0	5659,0	4668,0	3689,0	2601,0	-2009,0
- основні засоби	50502,0	53471,0	54191,0	54459,0	54976,0	+4474,
- довгострокові фінансові інвестиції	4203,0	5431,0	4456,0	2484,0	1498,0	-2705,0
ОБОРОТНИЙ КАПІТАЛ	108528,0	105337,0	107808,0	112046,0	114675,0	+6147
Оборотні активи, всього	108528,0	105337,0	107808,0	112046,0	114675,0	+6147
- запаси, в т.ч:						
виробничі запаси	66971,0	64412,0	66674,0	68757,0	71238,0,	+4267
незавершене виробництво	6542,0	6632,0	6699,0	6592,0	6501,0	-41,0
готова продукція	18762,0	17999,0	19053,0	19145,0	19265,0	+503,0
- дебіторська заборгованість за товари, послуги та роботи	15731,0	15678,0	15734,0	16892,0	16990,0	+1259,0
- грошові кошти та їх еквіваленти, в т. ч:	408,0	463,0	487,0	481,0	498,0	+90,0
інші оборотні активи	144,0	153,0	161,0	179,0	183,0	+39,0
Всього капітал розміщений в майно	169575,0	169899,0	171124,0	172379,0	173755,0	4180,0

З даних табл. 2.7 видно, що обсяги необоротних активів не мали чіткої тенденції, вони то зростали то знижувалися, при цьому то зростав то знижувався і обсяг основного капіталу розміщеного в дані активи, переважно товариство інвестувало кошти в основні засоби. Так в 2019 р. це складало - 85,0% (50502,0 тис. грн.), в 2020 р. 82,0% (53471,0 тис. грн.), в 2021 р. - 85,0 % (54191,0 тис. грн.), в 2022 р. - 89,0% (54459,0 тис. грн.), в 2023 р. - 93,0% (54976,0 тис. грн.). Спад обсягу необоротних активів за період дослідження складав - 240,0 тис. грн. Приріс основних засобів +4474,0 тис. грн., темпи росту дорівнювали 108,9%. Не значну частину коштів інвестованих в необоротні активи товариство направляло в довгострокові фінансові інвестиції та в незавершене будівництво.

Значно більша частина капіталу інвестувалася товариством в оборотні

активи. Оборотний капітал переважно розміщувався у виробничих запасах. Обсяги оборотного капіталу інвестованого в оборотні активи складав у 2019 році - 108528,0 тис. грн., в 2020 році - 105337,0 тис. грн., в 2021 році - 107808,0 тис. грн., в 2022 році - 112046 тис. грн., в 2023 році - 114675,0 тис. грн. Приріст коштів інвестованих в оборотні активи склав 6147,0 тис. грн. Приріст капіталу інвестованого у виробничі запаси в 2023 до 2019 р. склав 4267,0 тис. грн., темпи росту 106,4%.

У незавершене виробництво було вкладено в 2023 році - 6501,0 тис. грн. в 2019 р. - 6542,0 тис. грн., На кінець досліджуваного періоду незавершене виробництво зменшилося на 41,0 тис. грн. Приріст грошових коштів в 2023 р. в порівняні з початком періоду склав на +90,0 тис. грн.

Таким чином, структура капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» в період 2019-2023 р. р. була оптимальною. Власний капітал товариства складав основу всього капіталу, його обсяг зростав з кожним роком. Це забезпечувало товариству економічну незалежність від зовнішніх джерел фінансування та піднімало рівень самоокупності та самофінансування. Товариство позичало кредитні ресурси в банківській установі, хоча це були не значні суми, але вони поповнювали обігові кошти товариства і виступали додатковим джерелом наповнення капіталу. Переважно товариство залучало кошти із внутрішніх джерел у вигляді поточних зобов'язання та забезпечення. Товариство успішно інвестувало капітал в фінансове забезпечення оборотних та необоротних активів, інвестовані суми також мали тенденцію до зростання. Структуру інвестування коштів в активи слід вважати оптимальною, оскільки в залежності від специфіки діяльності товариства кошти переважно інвестувались в оборотні активи, які швидше ніж необоротні активи приносили товариству дохід.

2.3. Аналіз показників ефективності використання капіталу товариства

В умовах економічної нестабільності та військових дій на території України господарюючі суб'єкти повинні прикладати всі зусилля для забезпечення ефективної діяльності, накопичення обсягу капіталу та його вигідного розміщення.

Важливим етапом аналізу ефективності функціонування капіталу є дослідження показників результативності використання капіталу (табл. 2. 8).

Дані табл. 2.7 засвічують факт того, що протягом періоду дослідження ТОВ «Карбокс ЕКО» працювало прибутково. Про це свідчать дані щорічного зростання обсягів чистого доходу та прибутку. Так чистий дохід товариства зростав із 44847 тис. грн. в 2019 р. до 73666 тис. грн. в 2023 р.

Таблиця 2.8

Аналіз показників результативності діяльності ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 р.р.

тис. грн

Показники	Роки дослідження					Відхилення (+;-) абсолютних значень 2023 р. до 2019 р.
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід товариства	134562,0	142587,0	143871,0	147862,0	149654,0	+15092,0
Собівартість реалізації	98901,0	106102,0	107991,0	111864,0	113533,0	+14632,0
Валовий прибуток	35661,0	35687,0	35880,0	35998,0	36121,0	+460,0
Інші операційні доходи	3456,0	3567,0	3654,0	3698,0	3702,0	+246,0
Адміністративні витрати	2954,0	2931	2999,0	3021,0	3178,0	+244,0
Інші операційні витрати	342,0	356,0	366,0	374,0	389,0	+47,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	25821,0	28835	36213,0	36695,0	36821,0	+11000,0
Інші фінансові доходи	1261,0	1354,0	1366,0	1380,0	1438,0	+177,0
Фінансові витрати	816,0	834,0	859,0	866,0	870,0	+54,0
Інші витрати	235,0	265,0	341,0	346,0	356,0	+121,0
Фінансовий результат до оподаткування	26031,0 5726,0	29090,0 6399,0	36349,0 8003,0	36863,0 8109,0	37025,0 8145,0	+10994,0 +2419,0
Чистий + прибуток, -збиток.	20305,0	22691,0	28376,0	28754,0	28880,0	+8575,0

Розмір прибутку товариства залежав від обсягу отриманих доходів та обсягу витрат. Чим більшим був обсяг доходів, а меншим обсяг витрат тим

більший розмір прибутку отримувало товариство. Розмір собівартості має особливий вплив на прибуток товариства її зростання зменшує розмір доходів, а відповідно і розмір прибутку. Собівартість товариства зростала з кожним роком з 98901,0 тис. грн. в 2019 р. до 113533,0 тис. грн. в 2023 р. Так обсяг валового прибутку в 2019 р. складав 35661,0 тис. грн., в 2023 р. 35121,0 тис. грн., відповідно приріст склав 460,0 тис. грн., темпи росту - 101,3 %. Зростали також впродовж періоду операційні та інші доходи та витрати.

Фінансовим результатом від операційної діяльності був прибуток від операційної діяльності, який в порівняні з 2019 р. зріс і досяг рівня 236821,0 тис. грн. Проведені розрахунки показали, що фінансовий результат до оподаткування з 2019 по 2023 р. р. зріс із 26031,0 тис. грн. в 2019 р. до 37025,0 тис. грн. в 2023 р.

Чистий прибуток товариства ТОВ «Карбокс ЕКО» є кінцевим фінансовим результатом діяльності товариства. Зміни обсягу прибутку впродовж 2019-2023 р. р. відображено на рис. 2.3.

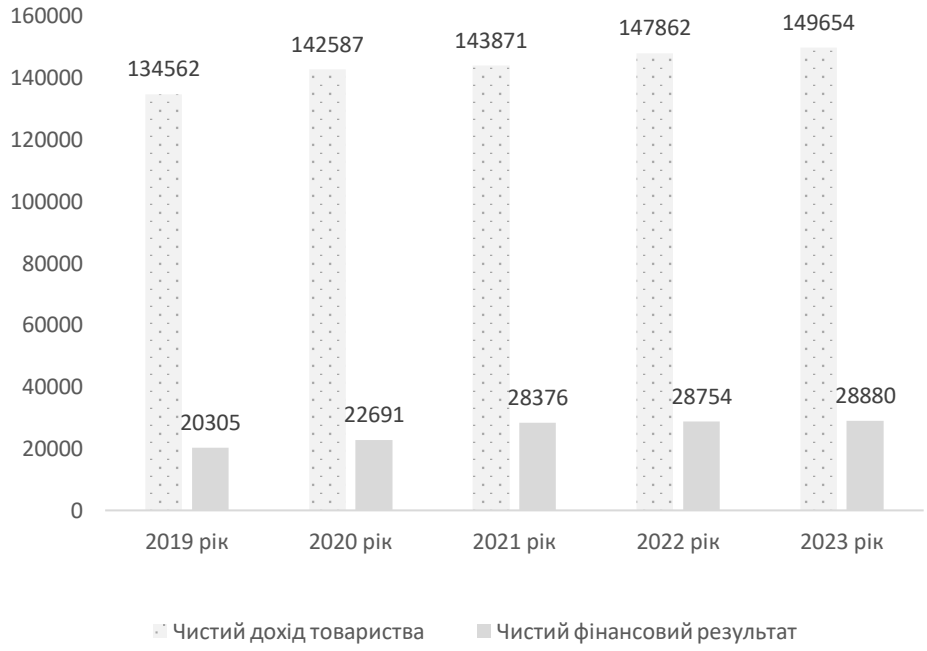

Рис. 2.3. Чистий прибуток ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 р.р.

З проілюстрованих на рис. 2.3. даних видно, що товариство мало

позитивний фінансовий результат чистий прибуток впродовж досліджуваного періоду зростав, приріст складав 8575,0 тис. грн.

Рівень прибутковості товариства виражається через показники рентабельності, які проаналізовано в табл. 2.9.

В табл. 2.9 проаналізовано показники рентабельності, їх величина включно по 2022 по всіх показниках мала позитивне зростаюче значення, в 2023 р. дещо меншою порівняно з попереднім роком була рентабельність необоротних активів та загальна рентабельність товариства.

Таблиця 2.9

Показників рентабельності ТОВ «Карбокс ЕКО»

за період 2019-2023 р. р. (%)

Показники	Роки дослідження					Відхилення (+;-) 2023 р. до 2019р.
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність активів	11,3	15,5	16,7	16,9	17,0	+5,5
Рентабельність реалізованої продукції	15,1	15,9	19,7	25,7	19,2	+4,1
Рентабельність власного капіталу	13,5	14,9	18,5	18,7	20,1	+6,6
Рентабельність оборотних активів	18,7	21,5	26,3	27,1	27,3	+8,6
Рентабельність необоротних активів	34,2	35,1	44,9	47,2	45,6	+11,4
Рентабельність капіталу	11,9	13,3	16,6	16,6	16,7	+4,8
Загальна рентабельність	20,5	21,4	26,2	26,3	25,4	+4,9

Показник рентабельності активів коливався в межах 11,3% до 17%; рентабельність оборотних активів в межах від 18,7% до 27,3%; рентабельність капіталу від 11,9 до 16,7%; рентабельність власного капіталу від 13,5% до 20,1%.

Всі показники рентабельності є позитивними і свідчать про те, що товариство працювало з кожним роком все прибутковіше.

З метою визначення ефективності використання капіталу товариства проаналізуємо показники ділової активності (табл. 2.10.)

За даними наведеними в табл. 2.10 можна стверджувати, що ТОВ «Карбокс ЕКО» працювало достатньо стабільно. Відповідно, впродовж періоду 2019-2023 р. р. показники ділової активності змінювалися. В той же час коефіцієнт оборотності активів, який показував як товариство використовує всі наявні ресурси в 2019 р. складав 0,79 в. п., в 2020 р. - 0,83 в. п., в 2021 р. - 0,84 в. п., в 2022 р. - 0,85 в. п., в 2023 р.- 0,86 в. п.

Таблиця 2.10

Показників ділової активності ТОВ «Карбокс ЕКО»
в продовж періоду 2019-2023 р. р.

	Роки період дослідження					Відхилення (+;-) 2023 р. до 2019 р.
	2019 Р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	0,79	0,83	0,84	0,85	0,86	+0,7
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,23	1,35	1,33	1,31	1,30	+0,7
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	1,8	2,5	2,1	2,4	2,6	+ 0,8
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,89	0,93	0,91	0,94	0,97	+ 0,08
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	19,2	16,9	19,8	19,9	20,1	+0,8

Слід зазначити, що капітал інвестований в оборотні активи в 2019 р. обертався за рік 12 разів, в 2020-2023 р. р. 13 раз. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів не був стабільним, він то зростав, то зменшувався.

Важливим моментом при визначені економічної ефективності розміщення капіталу є показники фінансової стійкості (табл. 2.11). Фінансова

стійкість в товаристві була позитивною, так як ТОВ «Карбокс ЕКО» володіло достатнім обсягом власних оборотних коштів, обсяг яких щорічно зростав. Позитивним моментом в товаристві було зростання коефіцієнт маневреності капіталу, тобто товариство могло маневрувати коштами та вигідно їх використовувати.

Таблиця 2.11

Коефіцієнти фінансової стійкості ТОВ «Карбокс ЕКО»

впродовж періоду 2019-2023 р. р.

Показники	Роки період дослідження					
	2019 р.	2020 р	2021 р	2022 р.	2023 р.	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,88	0,89	0,89	0,89	0,89	більше 0,6
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,72	0,69	0,70	0,73	0,74	0,4..0,6
Коефіцієнт фінансової залежності	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6	більше 1
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	75,1	72,3	66,8	67,5	69,2	зменшення
Коефіцієнт чистої виручки	0,57	0,59	0,59	0,61	0,63	збільшенн

Розраховані в табл. 2.11 коефіцієнти засвідчили про те, що дане товариство було фінансово стійким та фінансово незалежним, оскільки майже всі розраховані коефіцієнти відповідали нормативному значенню

Коефіцієнт співставлення власних та залучених коштів також відповідав нормативному значенню.

Ефективність розміщення капіталу характеризують показники ліквідності (табл. 2.12)

Таблиця 2.12

Кофіцієнти ліквідності ТОВ «Карбокс - ЕКО»

впродовж періоду 2019-2023 р. р.

Показники	Роки досліджуваного періоду					Нормативне значення
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,22	0,23	0,24	0,23	більше 0,2 -0,35
Коефіцієнт оперативної ліквідності (швидкої)	1:1	1,: 1	1:1,1	1,1:1,	1:1	1:1
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	більше 1-2

Показники ліквідності розраховані в табл. 2.12 свідчать про щорічне зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності, який протягом всіх років був в межах нормативного значення. Тобто, кошти вкладені товариством абсолютні ліквідні активи покривали поточні зобов'язання.

Оперативна ліквідності знаходилася також в межах нормативного співвідношення. Так коефіцієнт швидкої ліквідності свідчить про те, що товариство покривало свої поточні зобов'язання за рахунок середньо та абсолютно ліквідних коштів.

Позитивним моментом діяльності товариства є те, що товариство змогло за рахунок поточних активів повністю покривати поточні зобов'язання. Коефіцієнт загальної ліквідності відповідав визначеним нормативам.

Таким чином, проведений аналіз показників ефективності використання капіталу ТОВ «Карбокс - ЕКО» дозволяє підтвердити те, що товариство веде об'єктивно правильно політику управління капіталом. Це забезпечує стійке фінансове становище товариства, його ліквідність та платоспроможність. Аналіз проведений в даному розділі підтвердив ефективність формування та використання капіталу. Впродовж 2019 -2023 р. р. товариство працювало прибутково, нарощувало обсяги капіталу, покращувало показники ділової активності та фінансової стійкості товариства.

Висновок до другого розділу

ТОВ «Карбокс Еко» протягом періоду 2019-2023 р. р. нарощувало обсяги фінансового забезпечення діяльності, тобто капітал товариства щорічно зростав. Його приріст впродовж досліджуваного періоду складав 4180,0 тис.

грн., темпи росту 102,6%. В цілому на кінець 2023 року капітал товариства складав 173755,0 тис. грн.

Домінуюче місце в структурі капіталу займав власний капітал, його розмір на кінець 2023 р. складав 153998,0 тис. грн. (88,6%) Приріст 3856,0 тис.грн., темп росту 102,0%.

ТОВ «Карбокс ЕКО» забезпечувало економічну незалежність від зовнішніх фінансових ресурсів, хоча користувалося банківськими кредитами протягом 2019-2023 р. р. але їх суми були не значними, в середньому їх частка в структурі капіталу складала від 1,2 до 1,4 %. Також товариство залучало ресурси із внутрішніх джерел, це були поточні зобов'язання та забезпечення.

Власний капітал в структурі капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» протягом періоду 2019-2023 років відповідно складав 88,5%; 89,4%; 89,0%; 89,1%; 88,6%. Такі показники забезпечували товариству високий рівень самоокупності та самофінансування.

Розміщуючи капітал в фінансування активів ТОВ «Карбокс ЕКО» більшу частину інвестувало в оборотні активи. Саме оборотний капітал товариства характеризується такими показниками: його частка в структурі капіталу відповідно складала 64%, 62%, 63%, 65%, 66%. Загальний обсяг оборотного капіталу зростав і складав в 2023р. 114675,0 тис. грн.

Дещо меншу частину капіталу було інвестовано в необоротні активи, відповідно це складало 36,0%, 38,0%, 37%, 35%, 34%. Загальна сума основного капіталу змінювалася з року в рік і на кінець 2023 року склала 59075,0 тис. грн. (34%).

Протягом всього періоду дослідження ТОВ «Карбокс ЕКО» було прибутковим, тобто працювало рентабельно, Чистий прибуток на кінець 2023 року в порівняно з 2019 р. зріс і склав 28880,0 тис. грн. приріст порівняно з початком року +8575,0 тис. грн. Управління процесом формування та використання капіталу давало позитивні результати, товариство було рентабельним, фінансово стійким, ліквідним та платоспроможним.

РОЗДІЛ 3
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО СТРУКТУРИ

3.1. Напрями вдосконалення управління капіталом підприємства

В умовах ринкової економіки сучасні господарюючі суб'єкти прагнуть сформувати достатній обсяг фінансового забезпечення своєї діяльності. Особливе значення при цьому належить вибору ефективних методів управління капіталом підприємства як на етапі його формування так і на етапі його використання.

Управління капіталом підприємства складний управлінський процес, який включає:

- встановлення завдань та визначення цілей управління капіталом з подальшим дієвим контролем за їх виконанням;
- визначення методів аналізу використання капіталу в розрізі його складових;
- розроблення напрямів оптимізації управління капіталом з подальшим їх запровадженням;
- розробка тактики та стратегії управління капіталом;
- використання сучасних економічних методів та моделей прогнозування, планування та аналізу капіталу;
- використання методів управління високоліквідними активами;
- визначення внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на процес управління капіталом підприємства.

Процес формування капіталу підприємства має свої специфічні особливості, оскільки в ринковому середовищі функціонують підприємства різних видів діяльності та форм власності. Значний вплив на формування капіталу здійснює розвитком фінансового та банківського ринку.

Капітал товариства ТОВ «Карбокс ЕКО» є важливим елементом політики управління капіталом починаючи від моменту створення підприємства до його ліквідації. Управляючи капіталом товариство застосовує різні механізми, прийоми та методи впливу на капітал, на прийняття правильних управлінських рішень стосовно величини капіталу, вигідного його розміщення, оптимізації структури, результативності використання.

Основу господарської діяльності ТОВ «Карбокс ЕКО» складає процес інвестування капіталу по окремих напрямах, який направлений на вигідне розміщення капіталу в активи підприємства та забезпечення в процесі його використання самозростання вартості капіталу. Капітал основа із основ вході здійснення операційної, виробничої та інвестиційної діяльності. Здійснення діяльності підприємства без капіталу не можливе, тому процесу управління приділяється особлива увага керівництвом підприємства ТОВ «Карбокс ЕКО».

Слід зазначити, що в процесі кругообігу капітал перебуває в грошовій, матеріальній та переходить в грошову форму. Грошова форма є найбільш універсальною, оскільки широко використовується в інвестиційному та операційному процесах. В матеріальній формі капітал використовується у виробничому процесі. Відповідно, важливо визначити діапазон використання капіталу та пропорції його вкладання в різні види активів.

Ефективність використання капіталу підприємства визначає рівень його прибутковості. Найбільший ефект приносить вкладення капіталу в інвестиційно привабливі активи, які принесуть підприємства певний дохід.

Однак, очікуваний рівень прибутковості може бути під загрозою через фінансові проблеми, які можуть виникати на підприємстві. і пов’язані із значними ризиками та в окремих випадках з банкрутством. В такому випадку при виборі правильних методів управління капіталом менеджери ТОВ «Карбокс Еко» повинні враховувати той факт, що між ризиками і банкрутством існує пряма залежність.

При управлінні капіталом ТОВ «Карбокс Еко» також враховувати те, що між рівнем прибутковості та швидкістю обороту капіталу існує пряма

залежність. Відповідно, приймаючи управлінські рішення стосовно прибутковості, потрібно враховувати щоб капітал обертався як найшвидше, адже кожний цикл обороту приносить додаткову суму доходу. Адже швидкість обороту капіталу впливає на господарську активність товариства ТОВ «Карбокс ЕКО» та на відношення між оборотним та основним капіталом.

Слід зазначити, що управління капіталом ТОВ «Карбокс ЕКО» передбачає вирішення наступних основних завдань, а саме [34]:

1. Формування достатнього обсягу капіталу необхідного для забезпечення виробничої та господарської діяльності товариства та його перспективного розвитку.

2. Оптимально раціональне розміщення капіталу, вигідне його інвестування в активи товариства.

3. Забезпечення максимальної доходності капіталу на всіх етапах його обігу.

4. Врахування позитивних та негативних факторів впливу, фінансових ризиків та розробка заходів їх мінімізації.

5. Забезпечення дієвого фінансового контролю за процесом функціонування капіталу.

6. Забезпечення реінвестування капіталу в разі потреби.

Отже, ефективне управління капіталом ТОВ «Карбокс ЕКО» забезпечує товариству перспективний розвиток в майбутньому. Відповідно процес управління передбачає проведення:

- аналізу обсягу, динаміки змін та структури капіталу;
- оцінки ефективності інвестування капіталу в активи підприємства;
- аналізу власного капіталу, визначення рівня самофінансування, самоокупності та фінансової незалежності;
- визначення інтегрованих напрямів оптимізації структури капіталу;
- розробка заходів, щодо нарощування обсягів капіталу його вигідного розміщення та забезпечення прибутковості.

Сучасний розвиток ринкової економіки, політичні події характерні для

воєнного стану потребують від господарюючих суб'єктів вмілого управління капіталом. Залежно від сфер діяльності та організаційно-правових форм підприємства визначають найбільш вигідні варіанти формування капіталу. Збільшення капіталу можливе через внутрішнє фінансування, нарощування обсягів власного капіталу, акумулювання резервів та реінвестування частини прибутку; через залучення позичкового капіталу та через емісію облігацій та акцій, яке характерне для акціонерних підприємств.

На прийняття господарюючими суб'єктами відповідних управлінських рішень впливають як внутрішні так і зовнішні фактори, зокрема це: діючі нормативно законодавчі акти в сфері діяльності підприємств, економічна політика держави, права власності, розвиток фінансового ринку України, ринку позичкового капіталу та фінансової інфраструктури, співвідношення власного та позичкового капіталів, воєнні дії рф на території України.

Здійснюючи управління капіталом, приймаючи правильні управлінські рішення, ТОВ «Карбокс ЕКО» повинно:

- правильно вибрати із яких джерел найоптимальніше формувати капітал, які пропорції повинні бути між власними, позиченими чи залученими фінансовими ресурсами. При цьому важливо враховувати то факт, що запозичені кошти є платними, строковими і підлягають поверненню;

- вибір найоптимальніших схем мінімізації податкових платежів, не порушуючи при цьому законодавства в сфері оподаткування;

- вибір ефективніших варіантів запозичення зовнішніх фінансових ресурсів;

- встановлення оптимальної структури капіталу.

Особливу увагу фінансові менеджери ТОВ «Карбокс ЕКО» повинні звертати на вдосконалення політики управління власним капіталом, тому приймаючи управлінські рішення слід:

- проаналізувати динамічні зміни власного капіталу за попередні періоди, визначити темпи приросту обсягу власного капіталу та темпи його росту, порівняти з аналогічними показниками, визначити закономірності власного

капіталу, співставити дані показники з темпам приросту та росту активів підприємства та обсягу виробленої продукції;

- визначити пропорції співвідношення між зовнішніми та внутрішніми власними фінансовими ресурсами;

- оцінити достатність обсягу власного капіталу для забезпечення безперебійної діяльності товариства, фінансової незалежності, достатнього рівня самофінансування та самоокупності підприємства;

- визначити потребу у власному капіталі у планованому періоді, оцінити можливості підприємства в її забезпеченні.

На основі результатів аналізу та оцінки визначаються закономірності та тенденції і лише на їх основі приймаються управлінські рішення відносно нарощування власного капіталу. Тут важливо залучати в оборот додатковий пайовий капітал, здійснювати додаткову емісію акцій.

Збільшення сторонніми інвесторами додаткового пайового капіталу може викликати незадоволення перших засновників, оскільки вони втрачають частину доходу, тому важливо оптимізувати співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами власного капіталу, так щоб обсяг залученого власного капіталу із зовнішніх джерел не перевищував вартість позичкових коштів [49].

Основною метою покращення політика управління капіталом ТОВ «Карбокс ЕКО» є підвищенням ефективності його функціонування та зростання прибутку даного підприємства. При цьому товариство повинно уникати фінансових втрат; забезпечити високий рівня дохідності даного капіталу, мінімізувати витрати та максимізувати прибуток, оптимізувати структуру капіталу та ціни на продукцію, роботи, послуги; забезпечити зростання обсягів виробництва, реалізації та продаж товарів, робіт та послуг.

В міжнародній практиці найбільш поширеними є наступні твердження: «метою управління капіталом є забезпечення максимального доходу власникам підприємства, а це, у свою чергу, пов’язане зі зростанням прибутку, дохідністю капіталу за мінімального рівня ризику»; «фінансовий менеджер підприємства

вирішує питання таким чином, що основою діяльності даного підприємства повинно бути зростання обсягу виробництва і реалізації (продажу) продукції незалежно від того який капітал використовується» [60].

Що стосується питання управління позичковим капіталом то дослідження цього питання передбачає:

1. Поглибленого аналізу процесу залученого позичкового капіталу. Щоб визначити закономірності та тенденції запозичення фінансових ресурсів, результативність їх використання, в першу чергу, важливо проаналізувати обсяги залучених ресурсів; оцінити економічний ефект від їх використання, визначити пропорції співвідношення між власними та запозиченими коштами; проаналізувати економічний результат від залучення позикових коштів в основний та оборотний капітал.

2. Враховуючи кон'юнктуру фінансового і товарного ринків, оцінити умовами різних кредиторів, які можуть надавати кошти в кредит та обрати найбільш вигідні умови для даного конкретного підприємства.

3. Проаналізувати показники ефективності залучення позичкового капіталу (показники рентабельності та оборотності позичкового капіталу) та обґрунтувати необхідність залучення капіталу в майбутньому періоді.

4. Враховуючи рівень фінансової стійкості, розраховувати максимально необхідний обсяг залучення капіталу, який дасть позитивний економічний ефект і не прийдеться нести додаткові витрати по оплаті запозичених ресурсів.

5. Вибір найбільш альтернативних джерел залучення позичкового капіталу, які б могли в повній мірі задовольнити потребу підприємства в грошових коштах.

6. Обґрунтовано обирати форми запозичення позичкових коштів, враховуючи потребу та специфіку господарської діяльності.

8. Уважно вивчати репутацію основних кредиторів та проаналізувати умови надання ними кредитів (терміни видачі, відсоткові ставки, умови виплати % та погашення основного боргу).

9. Забезпечити своєчасність та повноту розрахунків по кредитних

операціях відповідно до платіжного календаря.

Таким чином, ефективне управління процесом формування та використання капіталу підприємства набувають особливого значення в умовах ринкових відносин. Основним завданням політики управління капіталом є забезпечення високоефективного використання капіталу, визначення оптимальної його структури, яка сприяла мінімізації фінансовому ризику та забезпечувала високий рівень доходності підприємства. Економічний ефект управління капіталом підприємства сприяє перспективному розвитку підприємства, досягненню стратегічної мети.

3.2. Напрямки оптимізації структури капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» та шляхи підвищення ефективності його використання

Питанням оптимізації структури капіталу приділяється особлива увага в процесі управління діяльністю підприємств. Однак, досі ні науковці ні практики не має чіткої відповіді на питання якою повинна бути оптимальна структура капіталу за усіма параметрами. Це питання залишається досить актуальним і для ТОВ «Карбокс ЕКО», адже встановлення оптимальних пропорцій структури капіталу позитивно впливатиме на фінансову діяльність товариства.

Поняття «структура капіталу» виражає співвідношення між власним та позичковим капіталами, які за своєю природою мають різний функціональний зміст. Власний капітал формується із власних фінансових ресурсів і забезпечує товаристві фінансову незалежність, самофінансування та самоокупність. Позичковий капітал – запозичення коштів в банківській установі на довгостроковій та короткостроковій основі на умовах платності, строковості, обов’язкового повернення. Однак, в структурі капіталу підприємств зростає частка банківських запозичень, які вдало виконують роль додаткового ресурсу та виступають фінансовим забезпеченням діяльності підприємств.

Як зазначало ряд дослідників фінансового менеджменту: «під оптимальною структурою капіталу розуміють таке співвідношення між власним і позичковим капіталом, яке забезпечує оптимальне співвідношення ризику й рентабельності власного капіталу, що у свою чергу максимізує ринкову вартість підприємства, створює найбільш сприятливі умови для його подальшого зростання» [13].

В літературних джерелах розглядається чотири основних концепції структури капіталу [30]:

- традиційна концепція;
- концепція індиферентності структури капіталу;
- компромісна концепція;
- концепція протиріччя інтересів. Сюди входить сигнальна концепція, концепція асиметричної інформації, концепція моніторингових витрат).

В кожній з названих концепцій визначенні специфічні, методологічні підходи, що стосуються оптимізації структури капіталу. В основу традиційної концепції закладено вартісне вираження складових капіталу, тобто вартість позичкового та власного капіталів. Позитивним моментом є той факт коли вартість власного капіталу є вищою, ніж вартість залученого капіталу. Зростання питомої ваги залученого капіталу хоча має ряд позитивних моментів, однак, може мати не бажані результати, які призводить до зниження показника середньозваженої вартості капіталу[30].

Основою концепції індиферентності структури капіталу є незалежність структури від вартість капіталу. Тобто структура капіталу не підлягає оптимізації, ринкову вартість підприємства не можна наростити здійснюючи заходи зміни структури капіталу. Дана теорія була розроблена американцями М. Міллером та Ф. Модільяні ще у 1958 році. Автори стверджували: «ринкова вартість підприємства не залежить від структури капіталу, а визначається лише очікуваним рівнем дохідності та обмежується ризиками» [39, стр. 151]. Також існувала думка вчених що вартість фірми на фінансовому ринку не залежить від структури капіталу, а визначається нормою капіталізації очікуваного доходу.

Вчені зробили такий висновок: «ринкова вартість емітованих цінних паперів залежить від реальної прибутковості вкладеного капіталу в активи корпорації, і при цьому, на це не впливає структура капіталу. Модель структури капіталу свідчить про те, що при підвищенні ринкової вартості боргу підприємства на таку ж величину знижується вартість оплаченого акціонерного капіталу.

Вище зазначені вчені розробили також компромісну концепцію. В основу даної концепції закладена ідея: «структура капіталу формується під впливом ряду суперечних умов, що визначають співвідношення рівня дохідності та ризику використання капіталу підприємства, які в процесі оптимізації його структури мають бути враховані шляхом відповідного компромісу їх комплексної дії» [30]. На думку вчених досить важливо визначати точку компромісу встановлення пропорцій між власним і позичковим капіталами.

Концепцію протиріччя інтересів структури капіталу також розглядали американські вчені під керівництвом: М. Дженсена та У. Меклінга,. Автори даної концепції, зберігаючи сутність компромісної концепції, доповнювали її практичним використанням. Відповідно, в основу повинна бути покладена інформація про фінансовий стан компанії, її інвестиційні плани, про економічну та фінансову політику компанії.

На нашу думку, найбільш наближеною до українських реалей є теорія структури капіталу запропонована Г. Дональдсоном, який визначив відповідну послідовність дій, які впливають на структуру капіталу, зокрема:

- компанії повинні в першу чергу сприяти нарощуванню власних фінансових ресурсів переважно за рахунок внутрішніх джерела: нерозподіленого прибутку та амортизації. Важливо також встановлювати оптимальні межі зростання нерозподіленого прибутку;
- проводячи дивідендну політику підприємствам необхідно враховувати інвестиційні інтереси та цілі компанії та розраховувати майбутні грошові потоки;
- розподіляючи та перерозподіляючи прибуток підприємства повинні

старатись більшу його частину залишати як нерозподілений прибуток;

- дивідендна політика акціонерних компаній повинна бути продуманою та зваженою, при цьому необхідний постійний контроль за рухом доходів і обсягом дивідендів;

- здійснювати постійний пошук резервів зростання власного капіталу за рахунок додаткових внутрішніх фондів;

- здійснювати зовнішні запозичення фінансових ресурсів при недостатності внутрішніх джерел фінансування корпорацій ;

- дотримуватися певної послідовності при залученні зовнішніх джерел фінансування: банківські кредити, випуск боргових інструментів, випуск акцій.

Оптимальна структура капітал це складна комбінація джерел фінансування підприємства, це встановлення вигідних пропорцій між власними, залученими та позиченими ресурсами, враховуючи ступень їх безпечності. Найприйнятнішими за черговістю, на нашу думку, слід вважати:

- власні фінансові ресурси, зокрема, чистий прибуток, внутрішні стійкі пасиви, амортизаційні відрахування;

- залучені ресурси з власних джерел, це поточні зобов'язання та забезпечення;

- запозичені фінансові ресурси, що формують позиковий капітал;

- додаткова емісія акцій (конвертованих облігацій);

- реінвестовані дивіденди;

- скорочення портфеля власних фінансових інвестицій.

Встановлення оптимальних пропорцій капіталу мають важливе значення для ТОВ «Карбокс ЕКО», так як це дозволяє підвищити ефективність господарської діяльності, зробити найнижчою ціну капіталу, а вартість підприємств – найвищою. Оптимізація пропорцій складових капіталу дозволяє прискорити оборот капіталу, який приноситиме товариству додатковий прибуток, забезпечить відповідний рівень рентабельності капіталу, фінансової стійкості та фінансової незалежності. Крім того, формує співвідношення між рівнем прибутковості та фінансового ризику.

Ігнорування товариством вище зазначених умов погіршує якість прийняття управлінських рішень щодо формування капіталу та результативності його використання, зокрема, це стосується власного капіталу. Сьогодні більшість українських підприємств на превеликий жаль формують структуру капіталу стихійно і це в більшості випадків має негативні наслідки.

Фінансові менеджери ТОВ «Карбокс ЕКО», формуючи структуру капіталу товариства, визначають такі пропорції між його різними джерелами, які приносять товариству найбільшу вигоду. Особлива увага приділяється сполученню позичкового та власного капіталу, однак, проблема полягає в визначенні кількісного співвідношення між власним і позичковим капіталом, та встановлення оптимальної частки позичкового капіталу в загальній величині капіталу підприємства. На нашу думку, встановлення оптимального співвідношення, саме 50 % на 50% не є логічним, адже підприємству не вигідно постійно позичати грошові кошти через обмежену позикову здатність. У більшості випадків великі запозичення коштів може бути тягарем для підприємства і погіршити їх фінансовий стан.

Зарубіжний досвід доводить що оптимальність відсотків позикового капіталу не повинна перевищувати 1/5 частини прибутку, а у співвідношенні прибутку до величини відсотків раціональним за умови 2/1, а позикового капіталу до зареєстрованого пайового капіталу 1/1. В такому випадку забезпечується фінансова стабільність та ліквідність підприємства, а фінансова ситуація є задовільною [8].

Слід зауважити, що не є доцільним та невиправданим є встановлення єдиного механізму оптимізації структури капіталу для всіх діючих підприємств, оскільки на оптимальну структуру капіталу впливають різні фактори, зокрема:

- показники прибутковості - рентабельність активів;

- зміна обсягів виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг;

- податкові зміни;

- динаміка зміни активів товариства та їх структури;

- фінансові результати діяльності товариства;

- тактика та стратегія розвитку підприємства;

- мінливість сезонність виробництва;

- професіоналізм фінансових менеджерів підприємства, які вміють управляти структурою капіталу та здійснювати запозичення.

Враховуючи той факт, що структура капіталу є оптимальною за умови якщо співвідношення між власним і позиковим капіталом забезпечує підприємству високий рівень фінансової рентабельності та фінансової стійкості підприємств. ТОВ «Карбокс ЕКО» на протязі 5 останніх років дотримувалось вище визначених умов: забезпечувало високу частку власного капіталу в структурі капіталу, обсяги позикового та залученого капіталів були не значними. На далі керівництво та менеджери товариства повинні підтримувати такий же баланс між власними та залученими фінансовими ресурсами, а запозичені кредитні ресурси залучати тільки у випадку погіршення фінансової ситуації.

З метою подальшого збільшення обсягів власного капіталу можна розглянути питання збільшення розміру зареєстрованого (пайового) капіталу, так як його розмір впливає на діяльність товариства, оскільки за рахунок пайового капіталу товариство формує частину власних основних та оборотних коштів.

«Пайовий капітал – це виділені підприємству або залучені на засадах, визначених чинним законодавством, фінансові ресурси у вигляді грошових коштів або вкладень у майно, матеріальні цінності, нематеріальні активи, цінні папери, що закріплені за підприємством на праві власності або повного господарчого відання» [ ]. Пайовий капітал товариства можливо збільшувати шляхом додаткових внесків та реінвестування прибутку.

Відповідно, всі управлінські фінансові рішення ТОВ «Карбокс ЕКО» повинні бути обґрунтованими і забезпечувати:

- мінімізацію вартості капіталу та фінансового ризику;

- максимальність отримання прибутку та підвищення рентабельності

власного капіталу.

Товариству ТОВ «Карбокс ЕКО» з метою покращення політики управління капіталом та оптимізації його структури необхідно» здійснити:

- продовжувати політику переважаючого використання власного капіталу та надавати перевагу залученому капіталу із власних джерел, запозичення коштів із зовнішніх джерел здійснювати тільки в міру необхідності, оскільки їх використання є платним і підлягає поверненню у визначений термін;

- вибрати оптимальну схему мінімізації податкових платежів не порушуючи при цьому податкового законодавства;

- правильно обирати форми запозичення коштів із зовнішніх джерел;

- вигідно інвестувати капітал в активи підприємства;

- забезпечувати високій рівень результативності використання капіталу.

ТОВ «Карбокс ЕКО» прагне в подальшому збільшувати обсяги своєї діяльності. Розрахунок прогнозної потреби величини капіталу на 2025 з врахуванням темпів росту за 2023 рік, який був в межах 113% та коефіцієнту 1,2 проведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозний розрахунок потреби у власному капіталі

ТОВ «Карбокс ЕКО» на 2025 р.

Показники	Факт 2023 р. (тис. грн.)	Темп росту, %	Прогноз 2025 р. (тис. грн.)	Відхилення (+/-) (тис. грн.)
1	2	3	4	5
Зареєстрований (пайовий) капітал	9000,0	102,5	9225,0	+255,0
Резервний капітал	4599,0	102,5	4714,0	+115,0
Додатковий капітал	2501,0	102,5	2563,0	+62,0
Нерозподілений прибуток	137898,0	102,5	141345,0	+3447,0

Власний капітал - всього	153998,0	102,5	157847,0	+3849,0

Враховуючи факт того, що 2023 рік був прибутковим та фінансово стійким прогнозну структуру капіталу ТОВ «Карбокс ЕКО» на 2025 рік доцільно спрогнозувати у співвідношенні власного капіталу до залученого з внутрішніх та зовнішніх джерел в пропорції 90% до 10%, так як темпи зростання власного капіталу дозволяють це зробити.

Розрахунок співвідношення власного та залученого капіталу у пропорції 90% до 10% в ТОВ «Карбокс ЕКО» на 2025 рік

Прогнозний обсяг капіталу на 2025 рік – 178099,0 тис. грн.

Власний капітал 90% обсягу капіталу - 160289,0 тис. грн.

Залучений капітал з внутрішніх і зовнішніх джерел 10% 17809,0 тис. грн.

Важливим моментом у діяльності ТОВ «Карбокс ЕКО» є питання ефективного використання капіталу в розрізі його складових (основного та оборотного капіталів). Покращення використання обох складових капіталу позитивно вплине на фінансові результати діяльності товариства, зокрема, на збільшення обсягів виробництва, зниження собівартості та збільшення прибутку, забезпечення платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності.

Оскільки домінуюча частина основного капіталу направляється на інвестування основних засобів резервами їх покращеного використання є вдосконалення структури ОЗ виведення з експлуатації застарілого обладнання не придатного до використання, а на їх місце введення в експлуатацію нової техніки, передових сучасних технологій, енергозберігаючого обладнання.

Зростання ефективності використання оборотного капіталу залежить від раціонального використання оборотних активів, зокрема оптимізації управління запасами; дотримання платіжної дисципліни, проведення ефективної маркетингової політики, пошук вигідних ринків збуту, впровадження прогресивних форм оплати праці тощо.

На нашу думку товариству ТОВ «Карбокс ЕКО» необхідно:

1. Розширити діяльність пов’язану з монтажем та обслуговування

альтернативних джерел живлення, сонячних батарей.

2. Впроваджуючи сучасні технології та обладнання знизити витрати, здешевити собівартості продукції та максимізувати прибутковість фірми.

3. Збільшивши розмір чистого доходу здешевивши виробничі витрати.

4. Оптимізувати структуру капіталу, визначити оптимальні пропорції співвідношення між власним та залученим капіталами, зважено використовувати кредитні ресурси.

Таким чином, оптимальна структура капіталу виражає встановлення оптимальних пропорцій між власним та позичковим капіталом, забезпечуючи високий рівень рентабельності та фінансової стійкості. Збільшення частки власного капіталу дає позитивний ефект фінансовій діяльності, забезпечує незалежність від зовнішніх джерел фінансування, рівень самофінансування та самоокупності діяльності. Неоправдане зростання частки позикового капіталу свідчити про погіршення фінансового стану через значні борги підприємства пов’язанні із обслуговуванням позичкового капіталу. Дотримання балансу між позичковим та власним капіталами запорука успішного розвитку підприємства.

Висновок до третього розділу

В умовах фінансової нестабільності важливим завданням керівництва та менеджерів фінансової служби підприємства є вміле управління процесом фінансового забезпечення діяльності господарюючих суб’єктів. При цьому особлива увага спрямовується на управління формуванням та використанням капіталу та встановлення оптимальної його структури. Від обсягу мобілізованих ресурсів та сформованої структури капіталу залежить діяльність підприємства. Ефективність функціонування капіталу підприємства характеризують показники фінансових результатів, коефіцієнти рентабельності власного капіталу та активів підприємства, рівень фінансової незалежності,

платоспроможності та фінансової стійкості, коефіцієнти самофінансування та самоокупності, рівень можливих фінансових ризиків.

Оптимізація структури капіталу - це встановлення раціональних та вигідних пропорцій співвідношення між власним та позиковим капіталами, які сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємств, прискорюють оборот капіталу. Швидкість обороту капіталу приносить господарюючим суб'єктам додатковий прибуток розмір якого залежить від структури та складу капіталу, господарської активності підприємства та встановлених пропорцій між основним і оборотним капіталами.

В ТОВ «Карбокс ЕКО» спостерігались впродовж досліджуваного періоду раціональні пропорції співвідношення між власним та позиковим капіталами. Частка власного капіталу в структурі капіталу є досить високою і це є досить позитивним моментом, так як підприємство є фінансово самостійним, незалежним від зовнішніх фінансових ресурсів та необхідності робити запозичення коштів в банківських установах. Частка використання позичкового капіталу є досить не значною, вона складає дещо більше 1%. Це також досить позитивний момент, який характеризує стан фінансового забезпечення товариства.

Адже висока частка позикового капіталу потребує додаткових витрат, що може значно ускладнювати фінансову діяльність ТОВ «Карбокс ЕКО» зменшувати ліквідність його балансу. Відповідно, фінансові служби підприємства повинні оцінювати доцільність залучення позикового капіталу.

На нашу думку, до основних напрямів покращення політики управління капіталом та оптимізації його структури в ТОВ «Карбокс ЕКО» слід віднести:

- впровадження дієвої систему управління капіталом, використання прогресивних форм та методів формування достатнього обсягу капіталу та його використання;

- реалізація об'єктивно вірних управлінські рішення, які дозволять максимізувати фінансову результативність функціонування капіталу підприємства та забезпечать його перспективний розвиток;

- визначити оптимальні пропорції співвідношення між власним та позиковим капіталами та складовими його інвестування між основним та оборотним капіталами;

- забезпечити зростання власного капіталу підприємства через зростаючий рівень прибутковості.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Найважливішою категорією фінансової науки, основною умовою ефективного господарювання підприємницьких структур є капітал.

Капітал – виражає сукупність економічні блага, які знаходяться у постійному русі і здатні приносити його власникам відповідний дохід. Капітал є об'єктом економічних відносин та управління, виступає в ролі інвестиційних ресурсів та факторів виробництва, має вартісні, часові та просторові характеристики. Він тісно пов'язаний з ймовірними факторами ризику.

Капітал класифікується за різними видами та формами в залежності від видів джерел залучення, організаційно – правових форм господарювання, кругообігу, за термінами залучення тощо.

Власний капітал основна складова капіталу, він формується за рахунок власних фінансових ресурсів підприємств та внесків засновників. Домінуюча роль в структурі капітал належить власному капіталу, який може забезпечувати підприємству високий рівень самофінансування, самоокупності та прибутковості.

Позиковий капітал - це фінансові ресурси підприємства, залучені для фінансування його господарської діяльності в банківських установах на принципах повернення, строковості та платності. Це додатковий фінансовий ресурс для забезпечення господарської діяльності.

Капітал підприємства знаходиться в постійному русі, здійснює кругообіг в результаті якого набуває форм грошового, виробничого та товарного капіталів. Призупинення кругообігу капіталу приводить до збою та порушення зростання капіталу.

В процесі управління капіталом особливе місце відводиться встановленню оптимальної структури капіталу. Структура капіталу виражається через пропорції співвідношення між позичковим та власним капіталами. Позитивною структурою вважається випадок, коли в структурі капіталу переважаюча частка належить власному капіталу. Оптимальною вважається структура капіталу коли вартість підприємств буде найвищою, а ціна капіталу є найнижчою.

Проведений аналіз фінансового забезпечення ТОВ «Карбокс ЕКО» за період 2019-2023 років дозволив сформувати такі закономірності та визначити такі тенденції. Товариство впродовж досліджуваного періоду нарощувало обсяги капіталу, який зріс з 168575,0 тис. грн. в 2019 р. до 173755,0 тис. грн. в 2023 році. При цьому приріст капіталу кінець досліджуваного період складав 4180,0 тис. грн. %. Темпи його росту103,1%.

Основну долю в структурі капіталу товариства склав власний капітал. Його частка коливалась в межах від 88,5% до 88,9%.

В складі власного капіталу основу складав нерозподілений прибуток, який не мав сталої тенденції. На кінець 2023р. він складав 89,7 % структури власного капіталу.

Крім того, за період 2019-2023 років ТОВ «Карбокс ЕКО» використовувало додатковий ресурс це позиковий капіталу. Кредит залучались в невеликих сумах з метою фінансування придбання довго вартісного обладнання. Товариство для поповнення капіталу використовувало також залучало поточні зобов'язання та забезпечення які представляли залучений капітал із внутрішніх джерел. Переважно це була кредиторська заборгованість за товари, послуги та роботи, а також суми поточні зобов'язання за розрахунками із бюджетом, страхуванням, з оплати праці, з учасниками.

Частка залученого капіталу з власних джерел від коливалася в межах від 9,4,0% до 10,3%.

ТОВ «Карбокс ЕКО» в досліджуваному періоді було прибутковим підприємством. Рентабельність товариства в цей період відповідно по роках складала 20,5%; 21,4%; 26,2%; 26,3% та 25,4%. Позитивними в межах допустимих нормативів були показники фінансової стійкості та ліквідності, це підкреслює факт того, що товариству веде правильну політику формування та використання капіталу та оптимізації структури капіталу.

Відповідно, на нашу думку, ТОВ «Карбокс ЕКО» для покращення функціонування капіталу слід запропонувати такі дії:

- використовувати можливість мобілізації додаткових ресурсів для поповнення обсягу капіталу;

- забезпечувати оптимальні пропорції співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами формування капіталу;

- нарощувати обсяги власного капіталу через зростання обсягів нерозподіленого прибутку;

- покращувати маркетингову діяльність, розширяти ринки збуту продукції та надання послуг, розвивати рекламну діяльність;

- впроваджуючи сучасні технології та сучасні енергозберігаючих систем, що дозволить скоротити видатки та збільшити доходи;

- вживати заходи щодо покращення матеріально - технічної бази товариства, прискорення оборотність оборотних активів;

- забезпечити зростання інвестиційної активності та нарощування фінансового потенціалу;

- забезпечити дієвий контроль за процесом формування та використання капіталу та оптимізацією структури капіталу товариства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренко Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: [навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни]. – К: КООП., 2006.- 210 с.

2. Аранчій В.І. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. К.: ВД “Професіонал”, 2014. –304 с.

3. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Смоленська О.Ю., Чернетко Л.В., Фінансова діяльність підприємства. - К.: ЗД „Професіонал”, 2004. – 204 с.

4. Афанасьєв С. Кравченко А. Управління структурою капіталу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. №1. С. 25-28.

5. Базилюк В. Формування моделі оптимізації структури капіталу підприємства. *Наукові записки*. 2018. № 1–2 (46–47). С. 28–31.

6. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов К.Я. Фінансова діяльність підприємства: [підручник]. К.: Либідь, 1998. – 312 с.

7. Білик М.Д. Сутність та оцінка капіталу підприємств. *Фінанси України*. 2010. № 3. С. 34-42.

8. Бичкова Н.В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2016. Вип. 1 (48). С. 16-23.

9. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту. – К.: Ніка – Центр, 1999. – 260 с.

10. Бровкова Є.Г. Мартиненко Є.А. Проблеми управління капіталом підприємствами. *Економіка: проблеми теорії та практики. (Випуск 131)*. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. - 220 с.

11. Великій Ю.М., Тєшева Л.В., Височін З.В. Управління оптимізацією структури капіталу підприємства. веб-сайт. URL: ttp://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/16.pdf

12. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб’єктів господарювань: [навч. посібник]. К.: АЛЕРТА, 2005. 199 с.

13. Воробьєв Ю.М. Фінансовий менеджмент: [навч. посібник]. –

Сімферополь: Таврія. 2000. Кн.1. 456 с.

14. Господарський Кодекс України. *Офіційний сайт Верховної ради України*. веб-сайт. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page4

15. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: [навч. посіб.].- (2-ге вид., перероб. і доп.) К.: Знання-Прес, 2004. 424с.

16. Гриців Є.В. Визначення економічної сутності капіталу підприємства та його функцій. *Управління розвитком*. 2014. № 11. С. 67-70.

17. Дзюбик С.Д. Ривак О.С. Основи економічної теорії: навчальний посібник. К.: Знання, 2018. 423 с.

18. Заболотна І. С. Теоретичні аспекти управління капіталом підприємства. веб-сайт. URL: conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/84.pdf

19. Зинкевич Н. В. Емпіричне тестування теорій структури капіталу: моделі, напрямки, результати. *Корпоративні фінанси*. 2015. № 1(5).

20. Золотаренко В. О. Функціонально-структурна модель управління структурою капіталу підприємства. *Управління розвитком*. 2011. № 1(98). С. 147–150.

21. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: [навч. посібник]. К.: Знання – Прес, 2000.- 207 с.

22. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: [навч. посібник]. – (2-ге вид., стереотип.). К.: МАУП, 2001. 152 с.: іл. Бібліогр.: с. 142 – 144.

23. Квасницька Р.С. Інструментарій та методи оптимізації цільової структури капіталу підприємства. *Економіст*. 2015. № 5. С. 73-75

24. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: [навч. посібник]. – (видання третє, перероблене та доп.). К.: ”Центр навчальної літератури”, 2004. 531 с.

25. Кірсанова Т.О., Коляда Н.О. Система управління власним капіталом підприємства. *Вісник СумДУ*. Серія економіка. 2017. № 1. С. 58–63.

26. Кошельок Г.В. Терещенко О.М. Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу підприємства. *Науковий вісник ХДУ*. Серія «Економічні науки». 2016. Вип. 21. С. 116– 121.

27. Кучменко В.О. Економічна сутність поняття капіталу підприємства

та його структури. веб-сайт. URL: file:///C:/Users/Downloads/219-Article%20Text-410-1-10-20180801.pdf

28. Кучменко В.О. Економічна сутність поняття капіталу підприємства та його структури. *Економічний вісник університету*. 2017. Випуск № 33/1. С. 232-237

29. Куц Л.Л. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. Конспект лекцій. ТНЕУ. 2019. 105с.

30. Кушнір Т.В., Волкова Н.А. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Матеріали XVIII Всеукраїнської науковопрактичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»*. 2015. №18. С. 84-87

31. Ламанов С. В. Система завдань управління капіталом підприємства. *Управління розвитком.* 2011. № 1(98). С. 155–158.

32. Ліпич Л.Г. Гадзевич І.О. Капітал в системі управління підприємством. - *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2018. № 647. С. 114–119

33. Матюшенко І.Ю. Основи фінансового менеджменту: [навч. посібник]. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 220 с.

34. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: [навч. посібник]. К.: Вища школа, 2003. 278 с.

35. Нємцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент. К.: ЕксОб, 2001. С.31-35.

36. Пойда-Носик Н., Петришинець Л. Управління вартістю і структурою капіталу підприємства як елемент фінансової безпеки. *Фінанси України*. 2010. № 6. С. 117–124

37. Пономарьов Д. Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання. веб-сайт. URL: //www.investplan.com.ua/pdf/5_2022/12.pdf

38. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: [підручник]. Тернопіль: Економічна думка, 2001.

454 с.

39. Політична економія: [навч. посібник] / [Кривенко К.Т., Савлук В.С., Бєляєв О.О. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Крищенко К.Т. К.: КНЕУ. 2002. – 230 с.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс», затверджено наказом Міністерства фінансів України (№ 87 від 31.03.1999) [Електронний ресурс]. Верховна Рада України: [сайт] / Законодавство України. веб-сайт. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg =1001-2006.

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України (№ 87 від 31.03.1999). *Все про бухгалтерський облік*. 2001. № 37 (583).

42. Пономарьов Д.Е. Капітал підприємства: сутність та аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 5. С. 53–58.

43. Рябикіна К.Г. Капітал підприємства як об'єкт економічного управління. *Бізнес Інформ.* 2014. №10. С. 23-29.

44. Сабліна Н.В. Управління капіталом підприємства. веб-сайт. URL: //repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/12920/1/1_tezi_Sablina. PDF

45. Самойлова Т.А. Аналіз ефективності використання власного і позикового капіталу підприємства. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: *Економічні науки*. №3 (69). Том 2. 2012. веб-сайт. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/D1%8F.pdf

46. Семенов А. Г. Юсипчук Л. А. Особливості формування капіталу підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2014. №1. С. 110–114

47. Семенов Г.А. Пелешко А.В. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Держава та регіони*. - 2019. - № 4. - С. 164-169.

48. Слав'юк Р. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління: монографія. Київ: УБС НБУ, 2016. 330 с.

49. Стащук О.В., Савчук Л.С. Теоретичні та практичні аспекти оцінювання вартості капіталу підприємств. веб-сайт. URL:

economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/173.pdf

50. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посібник]. К.: КНЕУ, 2003. 554 с.

51. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. (2-ге вид., стер.). К.: Алеута, 2003. 485 с.

52. Тян Р.Б. Планування діяльності підприємства: (навч. посібник). К.: МАУП, 1998. 156 с.

53. Фінансовий менеджмент: [підручник] / [кер.кол.авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін]. К.: КНЕУ, 2011. 535 с.

54. Фінанси підприємств: [підручник] / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]: кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. (5-те вид., перероб. і допов.). К.: КНЕУ, 2010. 546 с.

55. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: [навчальний посібник]. К.: Ніка – Центр, 2002. 438 с.

56. Фінанси підприємств: [навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни] / [за ред. Буряка Л.Д.]. К.: 2003. 259 с.

57. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник] / [під ред. Зятковського І.В.]. Тернопіль „Економічна думка", 2007. 356 с.

58. Фінансовий менеджмент: [навч. посібник] / [за ред. проф. Кірєйцева Г.Г.]. Київ: ЦУЛ, 2002. 496 с.

59. Фінансовий менеджмент: [підручник] / [кер. кол. авт. і наук. ред. проф. Поддєрьогін А. М.]. К.: КНЕУ, 2005. 535 с.

60. Харчук С.А. Сучасні проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення. *Економіка та держава.* № 6/2015. - веб-сайт. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2015/26.pdf

61. Чемчикаленко Р., Майборода О., Арутюнова А. Структурні зміни капіталу та їх вплив на фінансовий стан вітчизняних підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2017. № 4 (9). С. 129–134.

62. Чернецька Ю.А. Детерміновані факторні моделі в управлінні капіталом підприємства. *Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в*

сучасному інформаційному просторі: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., Тернопіль, 29– 30 квіт. 2014 р. Тернопіль: Крок, 2014. С. 278–279

63. Шкурка К. В. Складові власного капіталу підприємства у вітчизняній та міжнародній практиці. веб-сайт. URL: http://www.rusnauka.com/23_DSN_2014/Economics/7_174621.doc.htm

64. Шпак Н. З. Рудницька О. М. Система управління капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. №10. С. 257-261.

65. Щербень О.Д., Невдачина О.І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. Приазовський економічний вісник. веб-сайт. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/3_14_uk/49.pdf

66. Югас Е.Ф., Олексик О.І. Економічна сутність та види капіталу підприємств. веб-сайт. URL: http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/43/43_14.pdf

67. Юшко С.В., Лугова А.А. Критичний аналіз економічної сутності поняття «капітал підприємства». *Вісник економіки, транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С.234-238.

68. Modigliani F., Miller M. Corporate Income Taxes and the Cost of Capital: A Correction. American Economic Review. 1963. Vol. 53. №. 3. P. 147-175.

69. Modigliani F., Miller M. Some estimates of the Cost of Capital to the Electric Utility Industry 1954–1957. American Economic Review. 1966. № 12. P. 261-297.

ДОДАТКИ

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта підприємництва

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2021	09	01
Підприємство ТОВ «Карбокс ЕКО»	за ЄДРПОУ			
Територія Чернівецька	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання приватна	за КОПФГ	210		
Вид економічної діяльності надання послуг, виконання робіт	за КВЕД	6.12		
Середня кількість працівників, осіб 35				

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, м.Чернівці, вул. Миколаївська 54 індекс 52032

1. Баланс Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4610	5659
Основні засоби:	1010	50502	53471
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	59351	64561
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	66971	64412
у тому числі готова продукція	1103	18762	17999
Незавершене виробництво	1110	6542	6632
Дебіторська заборгованість в т.ч. за товари, роботи, послуги	1125	15731	15678
за розрахунками з бюджетом	1135	121	134
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	408	463

Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	144	153
Усього за розділом II	**1195**	108528	105337
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	169575	169899

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9000	9000
Додатковий капітал	1410	2501	2501
Резервний капітал	1415	4329	4412
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	134312	135977
Усього за розділом I	**1495**	150142	15909
Бюджетне фінансування			
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	2000	2100
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	400	450
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	15166	13253
товари, роботи, послуги	1615	14393	12462
розрахунками з бюджетом	1620	389	397
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	241	256
розрахунками з оплати праці	1630	143	138
Доходи майбутніх періодів	1665	1213	1453
Інші поточні зобов'язання	1690	654	753
Усього за розділом III	**1695**	17433	15909
IV. Забезпечення наступних витрат і платежів	**1700**		
Баланс	**1900**	169575	169899

2. Звіт про фінансові результати
за 2020 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	142587	134562
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240	3567	3456
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	146154	138018
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	106102	98901
Інші операційні витрати	2180	2188	1603
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	108290	100504
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	29090	26031
Податок на прибуток	2300	6399	5726
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	22691	20305

Керівник _____

Керівник _____

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта підприємництва

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2022	09	01
Підприємство ТОВ «Карбокс ЕКО»	за ЄДРПОУ			
Територія Чернівецька	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання приватна	за КОПФГ	210		
Вид економічної діяльності надання послуг, виконання робіт	за КВЕД	6.12		
Середня кількість працівників, осіб 35				

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком
Адреса, м.Чернівці, вул. Миколаївська 54 індекс 52032

1. Баланс
на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	60561,0	4668,0
Основні засоби:	1010	54051,0	54191,00
первісна вартість	1011	92065,0	81314,0
знос	1012	(38014)	27123,0
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	2795,0	4456
Інші необоротні активи	1090	1168,0	
Усього за розділом I	**1095**	118575,0	65315,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	39250,0	66674,0
у тому числі готова продукція	1103		19053,0
Незавершене виробництво	1110		6699,0
Дебіторська заборгованість в т.ч. за товари, роботи, послуги	1125	25925,0 15105,0	18053,0 15734,0
за розрахунками з бюджетом	1135	109,0	345,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	201,0	17708,0
Поточні фінансові інвестиції	1160		

Гроші та їх еквіваленти	1165	10510,0	487,0
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		161,0
Усього за розділом II	**1195**	87635,0	107808
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	41795,0	-
Баланс	**1300**	206210,0	171124,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	8000,0	9000,0
Додатковий капітал	1410	13020,0	2501
Резервний капітал	1415	12905,0	4499,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	152067,0	136649,0
Усього за розділом I	**1495**	186572,0	152649,0
Бюджетне фінансування			
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**		2350,0
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	955,0,0	500,0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	10900,0	11550,0
товари, роботи, послуги	1615	7625,0	
розрахунками з бюджетом	1620	4230,0	243,0
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	1330,0	185,0
розрахунками з оплати праці	1630	2313,0	190,0
Доходи майбутніх періодів	1665	1017,0	1453,0
Інші поточні зобов'язання	1690	2010,0	2054,0
Усього за розділом III	**1695**	19638,0	16175,0
IV. Забезпечення наступних витрат і платежів	**1700**		
Баланс	**1900**	206210,0	171124,0

2. Звіт про фінансові результати
за 2021 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	147862	167644,0
Інші операційні доходи	2120	3654	
Інші доходи	2240	1366	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	152882	167644,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(107991)	(113370,0)
Інші операційні витрати	2180	3365	2004,0
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(1081356)	(115374,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	36349	52270,0
Податок на прибуток	2300	7973	12045,0
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	28376,0	40225,0

Керівник _____

Керівник _____

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта підприємництва

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2023	09	01
Підприємство ТОВ «Карбокс ЕКО»	за ЄДРПОУ			
Територія Чернівецька	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання приватна	за КОПФГ	210		
Вид економічної діяльності надання послуг, виконання робіт	за КВЕД	6.12		
Середня кількість працівників, осіб 35				

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, м.Чернівці, вул. Миколаївська 54 індекс 52032

1. Баланс

на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4668	3689
Основні засоби:	1010	54191	54191
первісна вартість	1011	81314	82180
знос	1012	27123	27989
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	4456	2484
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	65315	60632,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	66674	68757
у тому числі готова продукція	1103	19053	19145
Незавершене виробництво	1110	6699	6592
Дебіторська заборгованість в т.ч. за товари, роботи, послуги	1125	18053 15734	16892
за розрахунками з бюджетом	1135	345	329
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17708	17904
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	487	481
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	161	179
Усього за розділом II	**1195**	107808	112046
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	

Баланс	**1300**	171124	172379

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9000	9000
Додатковий капітал	1410	2501	2501
Резервний капітал	1415	4499	4562
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	136649	137560
Усього за розділом I	**1495**	152649	153623
Бюджетне фінансування			
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	2300	2350
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	500	600
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	11550	12233
товари, роботи, послуги	1615		11601
розрахунками з бюджетом	1620	243	240
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	185	195
розрахунками з оплати праці	1630	190	197
Доходи майбутніх періодів	1665	1453	1572
Інші поточні зобов'язання	1690	2054	2001
Усього за розділом III	**1695**	16175	16406
IV. Забезпечення наступних витрат і платежів	**1700**		
Баланс	**1900**	171124	172379

2. Звіт про фінансові результати
за 2022 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	147862	147862
Інші операційні доходи	2120	3698	3654

Інші доходи	2240	1380	1366
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	149242	152882
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	111864	(107991)
Інші операційні витрати	2180	3395	3365
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	15259	(111356)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	36863	36349
Податок на прибуток	2300	8109	8001
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	28754	28376

Керівник _____

Керівник _____

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта підприємництва

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	2024	09	01
Підприємство ТОВ «Карбокс ЕКО»	за ЄДРПОУ			
Територія Чернівецька	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання приватна	за КОПФГ	210		
Вид економічної діяльності надання послуг, виконання робіт	за КВЕД	6.12		
Середня кількість працівників, осіб 35				

Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком

Адреса, м.Чернівці, вул. Миколаївська 54 індекс 52032

1. Баланс

на 31 грудня 2023 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3689	2601
Основні засоби:	1010	54191	54976
первісна вартість	1011	82180	83317
знос	1012	27989	28341
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	2484	1498
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	60632	59075
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	68757	71238
у тому числі готова продукція	1103	19145	19265
Незавершене виробництво	1110	6592	6501
Дебіторська заборгованість в т.ч. за товари, роботи, послуги	1125	16892	31842
за розрахунками з бюджетом	1135	329	290
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	17904	10624
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	481	498
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	179	183
Усього за розділом II	**1195**	112046	114675
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	172379	173755

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9000	9000
Додатковий капітал	1410	2501	2501
Резервний капітал	1415	4562	4599
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	137560	137898
Усього за розділом I	**1495**	153623	153998
Бюджетне фінансування			
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	2350	2400
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	600	400
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	12233	15727
товари, роботи, послуги	1615	11601	15266
розрахунками з бюджетом	1620	240	255
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	195	206
розрахунками з оплати праці	1630	197	200
Доходи майбутніх періодів	1665	1572	1452
Інші поточні зобов'язання	1690	2001	2196
Усього за розділом III	**1695**	16406	19775
IV. Забезпечення наступних витрат і платежів	**1700**		
Баланс	**1900**	172379	173755

2. Звіт про фінансові результати
за 2023 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	149654	147862
Інші операційні доходи	2120	3702	3698

Інші доходи	2240	1408	1380
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	154764	149242
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	113533	111864
Інші операційні витрати	2180	545	3395
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	114078	15259
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	37025	36863
Податок на прибуток	2300	8145	8109
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	28880	28754

Керівник _____

Керівник _____